

AMK Mededelingen

Mededelingen van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.
15 september 1996

verschijnt driemaandelijks
96.3

Inhoud AMK Mededelingen 96.3

F. Dielen	
Editoriaal	76
Prof. Dr. Paul Heinemann overleden	76
H. De Meulder	
<i>Trichothyria pinophylla</i> (Höhn.) Petrak, een microzwammetje onder de loep	77
H. Hendrickx	
Nomenclatuur of naamgeving	79
A. de Haan, L. Lenaerts, J. Volders	
Derde verslag van de werkgroep Cortinarius	84
K. Van de Put	
Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	102
De nieuwe "Aantekenlijst" verschijnt binnenkort !	103
Cercle de Mycologie de Bruxelles bestaat 50 jaar	104
Activiteiten	104
Viering van het 50-jarig jubileum van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring op 23 november 1996	106

Redactie AMK Mededelingen

A. de Haan, H. De Meulder, F. Dielen, J. Schavey, K. Van de Put, R. Walley
hoofredacteur: E. Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde
tikwerk: J. Werts, Durentijdelei 46 bus 3, 2930 Brasschaat
verzending: H. De Meulder, Verenigde Natieslaan 131, 2660 Hoboken

Richtlijnen voor auteurs van artikels in AMK Mededelingen

Alle leden van de Antwerpse Mycologische Kring hebben het recht te publiceren in AMK Mededelingen. Artikels kunnen ingestuurd worden zowel in duidelijk handschrift als getikt. Teksten op diskette (zowel van 3.5" of 5.25") gemaakt met tekstverwerkingsprogramma Word Perfect 6.0 of lager zijn ook van harte welkom. Voor andere ASCII-bestanden kan U contact opnemen met de redactie.

Teksten op diskette kunnen rechtstreeks gestuurd worden naar de hoofredacteur, Emile Vandeven, Opperveldlaan 14 te 1800 Vilvoorde tel.: 02/267.74.18. Geschreven of getikte teksten moeten naar Jean Werts, Durentijdelei 46 bus 3 te 2930 Brasschaat gezonden worden.

Figuren in inkt mogen maximaal 16,6 cm x 23,4 cm groot zijn, inclusief maatstrepen en nummering van de tekeningen. Grotere tekeningen zullen verkleind of versneden worden. De figuren worden best voorzien van een maatstreep om de afmetingen aan te duiden. Vermeld steeds naam en adres van de auteur. Artikels moeten minstens een maand voor het verschijnen van het volgend nummer bij de redactie zijn. Artikels die niet op diskette staan dienen minimum zes weken voor het verschijnen ingeleverd te worden.

Omslagfiguur: M. de Haan

ISSN 0771-9884

wettelijk depot: BD 36771

verantwoordelijke uitgever: E. Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde

*Paleis te Brussel,
30 april 1996.*

Mijnheer de Voorzitter,

*Ik heb de eer U te berichten dat Zijne Majesteit de Koning,
gevolggevend aan uw wens,*

*de ANTWERPSE MYCOLOGISCHE KRING
A. M. K.*

machtigt, vanaf heden, de titel van "Koninklijk" te voeren.

*Gelieve, Mijnheer de Voorzitter, de betuiging van mijn
hoogachting te aanvaarden.*

De Kabinetschef van de Koning,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jean-Jacques Van Lancker', with a long horizontal line extending from the end of the signature.

Editoriaal

Frans Dielen

Op de eerste bladzijde van dit nummer prijkt een afdruk van het brevet dat ons door het Paleis te Brussel werd toegekend en onze vereniging machtigt de titel "Koninklijk" te voeren. Het brevet werd aan een beperkte delegatie van onze vereniging op 5 juli l.l., in het Provinciehuis te Antwerpen, door Gouverneur C. Paulus overhandigd.

Ons lid Mieke Heylen-Van Den Bosch heeft gevraagd ontlast te worden van het tikwerk voor AMK Mededelingen. We danken haar zeer hartelijk voor haar jarenlange inzet.

We danken oprecht Jean Werts die bereidt is deze taak in de toekomst op zich te nemen.

Een ieder jaar, eind augustus, voorkomende vraag is het verzoek van andere natuurverenigingen om te gidsen bij een door hen georganiseerde paddestoelenwandeling. Gezien ons programma al meer dan overladen is kunnen we daar tot ons spijt meestal geen gevolg aan geven.

Graag zouden we onze leden, die eventueel lid zijn van of kennissen hebben bij een andere natuurvereniging, willen vragen deze mensen er op te wijzen een vraag hieromtrent tegen uiterlijk 15 januari in te dienen, zodat we in de mate van het mogelijke hiervoor een oplossing kunnen vinden.

De erbarmelijke droogteperiode van het voorjaar heeft zich tot de zomer verlengd met zeer nefaste gevolgen voor de fungiflora. De regen van eind augustus en begin september doet ons hopen op een mycologisch overvloedige herfst.

Een herfst met een groot aanbod aan activiteiten, niet alleen wat excursies betreft maar ook op ander mycologisch gebied. We zouden nogmaals een oproep willen doen om medewerking voor de tentoonstelling in het Peerdsbos en we hopen stellig alle leden te mogen begroeten op de viering van 50 jaar AMK op 23 november. Het programma vindt U in dit nummer en een inschrijvingsformulier op het schutblad.

Op 19 juni l.l. werd in de Nationale Plantentuin te Meise de Vlaamse-Mycologen-Vereniging v.z.w. opgericht. De vereniging vervangt het voormalig Overlegcomité van Vlaamse Mycologische Groeperingen. De vereniging, afgekort V.M.V., wil zonder enige verplichting alle Vlaamse mycologen verenigen die aangesloten zijn bij een erkende regionale mycologische vereniging. De eigenheid en autonomie van deze lokale groeperingen wordt gewaarborgd. Gedetailleerde informatie volgt in het nummer van 15 december 1996.

Prof. Em. Dr. Paul Heinemann overleden

Op 18 juni j.l. overleed, op tachtigjarige leeftijd, in een ziekenhuis te Brussel ons lid Paul Heinemann. Samen met wijlen Louis Imler was hij een der steunpilaren van de mycologie in ons land.

Paul Heinemann was een uitstekend botanicus en mycoloog en laat ons een opmerkelijk en omvangrijk wetenschappelijk oeuvre op zeer hoog niveau na. Zijn publikaties in verschillende wetenschappelijke tijdschriften, waaronder *Sterbeekia*, hebben velen, vooral in het Franstalig landsgedeelte, aangespoord zich te verdiepen in de mycologische wetenschap.

Voor enkele maanden trad hij terug als voorzitter

van de Cercle de Mycologie de Bruxelles, die hij vele jaren met kennis van zaken heeft geleid.

Zijn heengaan betekent een groot verlies, niet alleen voor onze zustervereniging te Brussel, maar ook voor zijn vele vrienden mycologen in binnen- en buitenland. Ook de Nationale Plantentuin van België te Meise zal zijn belangrijke en gewaardeerde medewerking moeten missen. De mycologische wetenschap verliest een van zijn grootste figuren.

De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring biedt aan Mevrouw Heinemann en familie, alsook aan de Cercle de Mycologie de Bruxelles, zijn oprechte gevoelens van medeleven aan.

Trichothyria pinophylla (Höhn.) Petrak een microzwammetje onder de loep

Hubert De Meulder

Verenigde Natieslaan 131, 2660 Hoboken

Summary

Trichothyria pinophylla was found on decaying needles of *Pinus sylvestris* and *P. nigra*. The species is described and figured.

Tijdens een onderzoek naar het voorkomen van fungi op dennenaalden merkte ik bij nazicht ervan enkele minuscule, beige-bruine, schildvormige plakjes van nauwelijks 0,1 mm in diameter op.

Deze ronde vlekjes, die sterk aan het substraat gehecht waren, bleken onder de lichtmicroscop te bestaan uit ronde schijfjes met radiaal gerangschikte celrijen en in het centrum een ronde porus.

Met het boek van Ellis (1985) kwam ik, met verwijzing naar het substraat, op een afbeelding met een gelijkaardig patroon. Meer duidelijkheid over dit toch wel opmerkelijk uitzienend zwammetje kreeg ik aan de hand van gespecialiseerde literatuur. Met de sleutel van Ellis (1977) kon de soort als volgt op naam gebracht worden:

- thyriothecium (vruchtlichaam) niet op Diatrypische fungi.
- rand van het thyriothecium gaaf.
- ostiolekraag bestaande uit ringen van kleine, donkere, dikwandige cellen zonder holtes, tanden of setae.
- thyriothecium klein, 90 μm of minder.
- sporen pantoffelvormig.
- op coniferen.

→ → *Trichothyria pinophylla*

Trichothyriaceae: definitie

De vruchtlichamen (thyriotheciën) zijn uiterst klein (nauwelijks 0,1 mm in diameter), sterk afgeplat, rond, lensvormig met centrale porus. De rand is gewoonlijk gaaf of met minuscule uitwasjes.

De bovenkant (scutellum) bestaat uit lichtbruine, vierhoekige cellen; de celrijen zijn radiaal gerangschikt. De onderkant die iets lichter is van kleur met kleinere cellen is sterk aan het substraat gehecht.

De ostiolekraag bestaat uit verschillende ringen van kleine, donkere, dikwandige cellen.

De asci zijn bitunicaat (met een dubbele wand) en behoren tot de Loculoascomyceten.

Ze worden verder ingedeeld bij de Dothideales met de Trichothyriaceae als familie en *Trichothyria* als geslacht.

De asci zijn subclavaat tot subpyriform. Ze liggen in een kring rond het steriel centrum. Het aantal spo-

ren varieert van 4 tot 8, ze zijn hyalien en gewoonlijk met 1 sept; soms zijn er bundels ciliën aan de grootste bovenste cel.

Beschrijving

Thyriotheciën: 76-100 μm in diameter, cirkelrond met gave rand, beige-bruin (hazelnoot), meerdere op dezelfde naald.

Scutellum: (bovenkant) bestaande uit vierhoekige cellen van $3,5 \times 2-4 \mu\text{m}$, radiaal gerangschikt; basale kant lichtbruin met kleinere cellen.

Ostiole: 8-10 μm in diameter.

Ostiole kraag: $\pm 20 \mu\text{m}$, bestaande uit 3-4 ringen met dikwandige cellen van $1,5-2 \times 1,5-2 \mu\text{m}$.

Asci: $25-30 \times 6-9,5 \mu\text{m}$, 8 sporen, bitunicaat, cillindrisch, subclavaat.

Sporen: $7-10 \times 1,5-3,5 \mu\text{m}$, cillincrisch tot licht pantoffelvormig, 1 sept, hyalien, soms met enkele druppels.

Habitat: op afgestorven naalden van *Pinus sylvestris* (Grove den), nog vastgehecht aan afgevalven tak, Hoboken (Antwerpen) "Klaverblad", 2.2.1996.

Opmerkingen

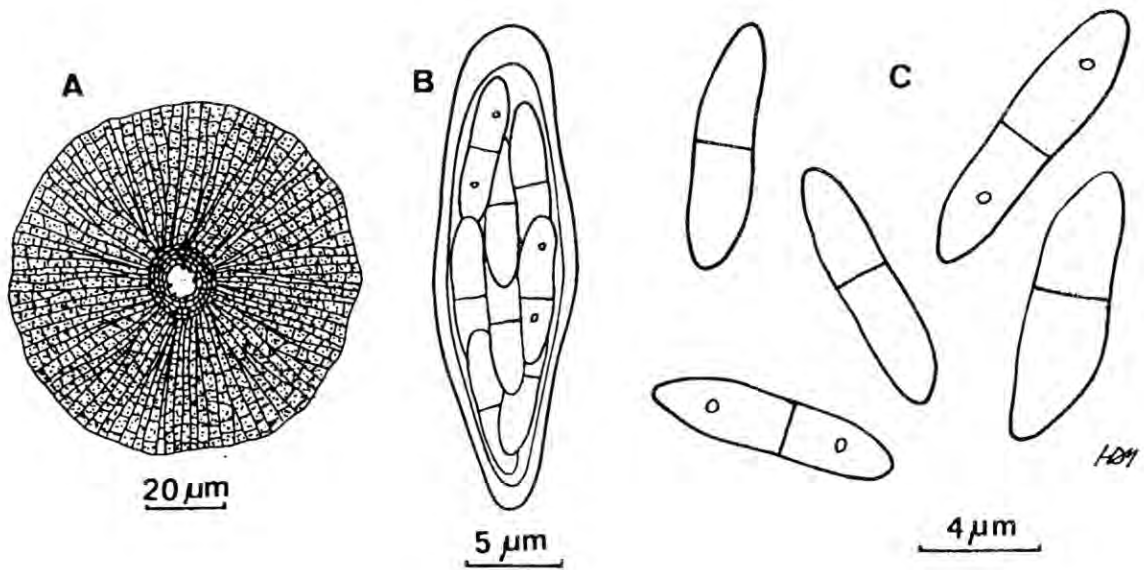
Veel soorten van de familie van de *Trichothyriaceae* komen in de tropen als hyperparasiet voor op andere bladbewonende fungi. De meeste soorten van het genus blijken waardspecifiek te zijn. Andere daarentegen worden ook gevonden op verschillende plantensoorten wat kan leiden tot verwarring bij het determineren (Ellis 1977).

Van het geslacht *Trichothyria* worden voor Engeland 9 soorten vermeld die voorkomen op grassen, cypergrassen, Beuk, coniferen en 1 soort parasiterend op *Diatrypaceae*.

Enkele gelijkaardige soorten worden ondergebracht in het genus *Actinopeltis* Höhn. door de aanwezigheid van divergente setae (uiteenlopende borstelvormige haren) rond de ostiole.

Verder worden nog *Microthyrium* Desm. en *Stomio-peltis* Theiss. als aanverwante geslachten vermeld, die in tegenstelling tot *Trichothyrium* en *Actinopeltis* geen opvallende basale plaat vertonen.

Met dank aan A. Fraiture voor het verstrekken van literatuur.

Figuur 1: A. thyrothecium ($\times 500$), B. ascus ($\times 2500$), C. sporen ($\times 4000$).

Literatuur

VON ARX, J.A. (1976) — Pilzkunde.
DENNIS R.W.G. (1981) — British Ascomycetes.
ELLIS J.P. (1977) — The Genera *Trichothyria* and

Actinopeltis in Britain. *Trans. Brit. Mycol. Soc.*
68: 145-155.
ELLIS M.B. & ELLIS J.P. (1985) — Microfungi on Land
Plants.

Nomenclatuur of naamgeving van zwammen (Fungi)

Harrie Hendrickx
Dalweg 16, 2328 Meerle

Alle tot nu toe bekende en beschreven organismen, ook de uitgestorven die alleen van fossielen bekend zijn hebben een naam. We hebben ze een naam gegeven om er over te kunnen praten.

Het aantal soorten dat een naam heeft gekregen is zeer groot, het zijn er momenteel ruim anderhalf miljoen. Men vermoedt dat het aantal niet beschreven soorten meermalen zo groot is als het aantal dat we al kennen.

Geen enkele gewone (natuurlijke) taal beschikt over zoveel namen, de nomenclatuur (naamgeving) van de organismen maakt dan ook gebruik van een kunsttaal: (vgl. de naamgeving van chemische verbindingen).

Bij het geven van een naam aan een organisme worden bepaalde regels toegepast die tijdens internationale congressen zijn vastgelegd in reglementen.

Voor de naamgeving van Fungi geldt het "Internationale Reglement van de Botanische Nomenclatuur" (International Code of Botanical Nomenclature, ICBN.)

Dit is natuurlijk niet altijd zo geweest.

Het geven van namen aan organismen is al zo oud als de mensheid zelf. Men kende planten en dieren die eetbaar, schadelijk of giftig zijn. Deze kennis was vaak van levensbelang en werd mondeling van de ene generatie op de andere overgedragen.

Om deze organismen aan te duiden had elk volk of cultuur er een eigen naam voor, die vaak neerkwam op een (korte) omschrijving van het organisme (een of enkele specifieke kenmerken).

De uitvinding van de schrijfkunst leidde er reeds in de oudheid toe dat allerlei zaken betreffende planten en dieren werden opgetekend.

De grote Griekse geleerde *Aristoteles* (348-322 v. Chr.) heeft zich uitvoerig met het onderzoek van planten en dieren bezig gehouden en heeft er verschillende boeken over geschreven. Men zou hem als eerste wetenschappelijk taxonoom kunnen beschouwen.

In de eerste eeuw na Christus werden de geneeskrachtige kruiden vrij uitvoerig behandeld door *Dioscorides*. Deze traditie herleefde in de Middeleeuwen toen vele zogenaamde kruidboeken werden gepubliceerd.

De eerste benamingen bestonden vaak uit zeer vele soortnamen in het Latijn, vanaf de Romeinse tijd de taal van de wetenschap.

De "naam" bestond toen eigenlijk uit een beschrij-

ving van de plant, en werd gebruikt in kloosters en door artsen.

De verwarring was in die tijd erg groot omdat iedereen een plant op zijn eigen manier beschreef en er weinig contact was tussen de plantkundigen.

De Fransman *Bauhin* beschreef in 1623 de hem bekende planten in het eerste werk over nomenclatuur, de *PINAX* (*pinax theatri botanici*). 120 Jaar heeft men dit werk als een basis beschouwd bij de benaming van planten. Maar de verwarring bleef omdat er steeds meer nieuwe soorten gevonden werden en er te weinig contact was tussen botanici. Omstreeks 1700 begon zich echter een zeker streven naar eenheid in de beschrijving en in de daarvoor te gebruiken terminologie af te tekenen.

Halverwege de achttiende eeuw verschenen de werken van *Carolus Linnaeus* (1707-1778), een Zweeds geleerde die niet alleen het plantenrijk maar ook de aardkunde en het dierenrijk systematisch indeelde. Hij schreef twee belangrijke werken:

- **Genera plantarum** = geslachten der planten, hierin bracht hij alle plantengeslachten samen met een beschrijving voor elk geslacht.
- **Species plantarum** = soorten van de planten (1 mei 1753). Hierin beschreef hij 8000 planten waarbij hij kon volstaan met 2 namen namelijk: geslachtsnaam en soortnaam, de **binaire nomenclatuur**.

Linnaeus was zeker niet de "uitvinder" van dit systeem, maar wel de eerste die dit consequent toepaste. Na hem werd de binaire nomenclatuur door vrijwel iedereen overgenomen. Uniforme regels voor het geven van namen, waaraan iedereen zich moest houden, waren er echter niet.

Vooraf in de botanie leidde dit tot een chaos omdat men, bv. in Amerika, ca. 1900 naar een absolute prioriteit van de eerste (oudste) geldige publicatie streefde en men in Europa behoudender was door bescherming (conservering) van ingeburgerde namen; daarnaast was men het oneens over het beginpunt van de geldigheid en hadden de Britse botanici ook nog een eigengereide opvatting over de naamgeving bij de herplaatsing van soorten in een ander genus.

Hoewel reeds in de jaren zestig van de vorige eeuw een botanische nomenclatuurcode was uitgewerkt door *De Candolle*, duurde het tot het botanische congres te Cambridge in 1935 voor de wetenschappers het eens werden. De wetenschappelijke naamgeving is sindsdien geregeld in de "International

Code of Botanical Nomenclature". Na ieder internationaal botanisch congres wordt een nieuwe editie gepubliceerd, waarin eventuele veranderingen zijn opgenomen die door het congres zijn vastgesteld. De recentste uitgave betreft de code na het botanisch congres in Tokio (1994). De code heeft enkel betrekking op de naamgeving, "niet op de wetenschappelijke inhoud" van de naam. De nomenclatuurregels kunnen dus niet uitmaken of een bepaalde soort een "goede" soort is, een ondersoort, of tot welk geslacht zij behoort enz.

De inleiding van de Code (1966) begint als volgt: "De botanie heeft een precies en eenvoudig systeem van naamgeving (Nomenclatuur) nodig die gebruikt wordt door de botanici van alle landen. Dit systeem betreft enerzijds de termen die de rangen van taxonomische groepen of eenheden aangeven, anderzijds de wetenschappelijke namen die gegeven worden aan de afzonderlijke taxonomische plantengroepen. Het doel van het geven van een naam aan een taxonomische groep is niet het aangeven van haar kenmerken of geschiedenis, doch het verschaffen van een middel om naar haar te verwijzen en haar taxonomische rang aan te geven."

De systematiek ordent de levende wezens met behulp van eenheden, taxonomische groepen, kortweg taxa (enkelvoud taxon) genoemd. Deze taxa hebben een onderlinge rangorde waarbij de basale rang die van soort (species) is.

De Code is een samenstel van beginselen (principes), regels, aanbevelingen en voorbeelden. Voorts zijn er een aantal aanhangsels die een speciaal gebied bestrijken.

De botanische Code geldt voor alle planten, levend zowel als fossiel. Voor bacteriën en virussen bestaat een aparte Code evenals voor de naamgeving voor de cultuur-variëteiten (cultivars) van gekweekte planten.

De Code is gebaseerd op zes algemene beginselen namelijk:

1. De botanische nomenclatuur is onafhankelijk van de zoölogische.
2. De toepassing van de namen van taxonomische groepen gebeurt met behulp van nomenclatorische typen.
3. De nomenclatuur van een taxonomische groep berust op de prioriteit van publikatie. (Prioriteitsregel).
4. Iedere taxonomische groep met een bepaalde omgrenzing, positie en rang, kan, behalve in bepaalde door de code geregelde gevallen, slechts één correcte naam dragen.
5. De wetenschappelijke namen van taxonomische

groepen worden behandeld als Latijnse namen, ongeacht hun afleiding.

6. De nomenclatuurregels zijn van terugwerkende kracht, tenzij een beperking uitdrukkelijk is aangegeven.

Commentaar bij de beginselen

Ad 1

Er zijn nogal wat verschillen tussen de botanische en zoölogische nomenclatuur.

De zoölogische regels bieden meer mogelijkheden om ingeburgerde namen te handhaven en stellen minder zware eisen ten aanzien van de vermelding van de naam van degene die de soortnaam het eerst heeft voorgesteld (auteursnaam). Overigens is vermelding van auteursnamen niet verplicht, noch in de botanie, noch in de zoölogie. Ze behoren in strikte zin niet tot de naam zelf.

In de zoölogische nomenclatuur is het bv. ook toegestaan dat genusnaam en soortaanduiding gelijkkluidend zijn (tautoniem) bv.: *Natrix natrix*, *Capreolus capreolus*.

In de botanische nomenclatuur is dit niet toegestaan, ook niet door een combinatie van oudst geldige geslachtsnaam met de oudst geldige soortnaam, bv. *Auriscalpium auriscalpium* en *Crucibulum crucibulum*.

Wel is het toegestaan dat het genus van een plant en van een dier dezelfde naam hebben bv. *Ammophila*: *Ammophila arenaria*, helm(gras); *Ammophila campestris*, een graafwesp.

Ad 2

Hier is vastgelegd dat elke naam een "type" heeft die de toepassing bepaald d.w.z. dat iedere naam is gekoppeld aan een type: een beschrijving, afbeelding of collectie (herbariumexemplaar) waaruit de inhoud van de naam duidelijk wordt. Het bewaren van bewijsmateriaal is sinds 1 januari 1958 verplicht gesteld, opdat latere studie van kenmerken mogelijk is.

Deze bepaling is dus nog betrekkelijk recent.

Vroeger werd een naam bepaald door de omschrijving van de betreffende taxonomische groep, zoals deze door de auteur gegeven werd. Deze omschrijving was dikwijls min of meer vaag. Een type is dikwijls concreter: voor namen van soorten en lagere eenheden bv. is het dikwijls een bepaald herbarium-exemplaar waarvan het algemeen bekend is waar het bewaard wordt. Er kan dan later nog door iedere onderzoeker bestudeerd worden. De typen van hogere eenheden, genera, familie etc., zijn geen exemplaren maar bv. een soort voor een genus, een genus voor een familie etc.

Een type (typus) is dat element van een taxon

waaraan de naam permanent verbonden blijft, of de naam correct is of niet.

Stel dat een auteur bij het beschrijven van een nieuwe soort gebruik heeft gemaakt van tien verschillende exemplaren van verschillende groeiplaatsen (collecties). De naam van de nieuwe soort heeft dan tot type één van deze tien collecties. Dit betekent dat als later blijkt dat deze tien collecties eigenlijk tot twee verschillende soorten behoren, de naam gehandhaafd wordt voor die soort waartoe het type exemplaar behoort.

Ook als men een taxon opdeelt in een of meerdere andere, blijft de naam altijd aan dat deel van het taxon verbonden dat het type bevat bv. de geslachtsnaam *Boletus* blijft altijd aan de typesoort *Boletus edulis* verbonden.

Als een auteur zelf het type-exemplaar van de soort heeft aangewezen, of als hij slechts één exemplaar gebruikte voor zijn beschrijving, dan wordt dit het **holotype** genoemd.

Een holotype is niet altijd een exemplaar, het kan ook een plaat of een beschrijving zijn.

Het komt dikwijls voor dat een auteur geen holotype heeft aangewezen (verplicht na 1 januari 1958). In dat geval moet een latere auteur een keuze maken en een **lectotype** aanwijzen.

Het komt voor dat al het originele materiaal waarop een naam van een taxon was gebaseerd onvindbaar is, verdwenen, of verbrand: in zulk een geval mag een latere auteur een niet door de oorspronkelijke auteur gezien exemplaar als **neotype** aanwijzen.

Ad 3

Als een taxonomische groep meer dan één naam heeft gekregen dan geldt in beginsel de oudste. Er bestaan echter belangrijke uitzonderingen, waarvan de bekendste wel is dat namen van voor *Linnaeus* niet meetellen. Men is overeen gekomen géén namen mee te laten tellen die voor 1 mei 1753 gepubliceerd werden. Het basiswerk voor de botanische nomenclatuur, *Linnaeus' Species plantarum*, wordt geacht op die datum gepubliceerd te zijn. De *Species plantarum* zijn het beginpunt (starting point) van de botanische nomenclatuur.

Voor verschillende groepen planten geldt echter een later beginpunt bv. voor mossen (Musci) *Hedwigs Species muscorum* (1801).

Tot augustus 1981 gold als startpunt voor schimmels:

- *Species plantarum* van *Linnaeus* voor de slijmzwammen (myxomyceten) 1-5-1753,
- *Synopsis Methodica Fungorum* (31-12-1801) van *C.H. Persoon* voor de roesten (Uredinales), branden (Ustilaginales) en Gasteromyceten,
- *Systema Mycologicum* van *E. Fries* voor alle

andere schimmelgroepen 1-1-1821.

Er waren voor fungi dus verschillende starting points.

Op het 13de Internationale Botanische Congres in Sydney, in augustus 1981 is besloten dat het begintijdstip voor de naamgeving van schimmels nu uniform is gesteld op 1 mei 1753, de dag van publikatie van *C. Linnaeus* boek *Species Plantarum*. In feite zijn nu alle schimmelnamen vanaf 1753 geldig, maar de genoemde werken van *Persoon* en *Fries* krijgen - als enige - een bevoorrechte positie, omdat de in deze boeken gebruikte namen voorrang hebben boven eerdere synoniemen en homoniemen. Homoniemen zijn gelijkkluidende namen die op verschillende schimmels, en dus op verschillende typen, betrekking hebben.

Persoon en *Fries* worden, voorzover het namen in genoemde werken betreft, sanctionerende auteurs genoemd en de door hen gebruikte namen zijn zgn. protected names.

De tweede belangrijke beperking van de prioriteitsregel is de mogelijkheid tot het conserveren van genus- en familienamen (nomina conservanda).

Sommige zeer algemeen bekende genus- of familienamen zijn namelijk gebleken onwettig te zijn bv. omdat er oudere namen van blijken te bestaan. In zulke gevallen kunnen de algemeen bekende maar onwettige namen op een lijst van nomina conservanda geplaatst worden.

Nomina conservanda zijn bv. *Conocybe*, *Daldinia*, *Gyromitra*, *Mutinus*, *Pholiota*, *Tricholoma* en *Xerocomus*.

Ad 4

Een voor de mycologie belangrijke uitzondering op deze regel is het volgende:

Bij Fungi waaraan aan verschillende vruchtvormen (Fertiel, steriel, conidiaal) verschillende namen zijn gegeven (vooral bij ascomyceten), is de naam van de "hoofdvruchtvorm" de fertiele vorm die basidiën of asci draagt de correcte, de andere mogen echter ook gebruikt worden mits duidelijk die stadia bedoeld worden.

Ad 5

Een naam van een genus (geslacht) is een zelfstandig naamwoord in het enkelvoud of in ieder geval een woord dat als zodanig wordt behandeld.

Geheel in overeenstemming met het feit dat de naam van een taxon slechts een codering is, een middel om het taxon aan te duiden, mag een genusnaam op elke willekeurige wijze zijn samengesteld. Theoretisch is het mogelijk de genusnaam ABCD te hebben.

Als een botanicus wat al te wild gebruik maakt van deze vrijheid spreekt men van een caconymie bv.

Palmervandenbroekia.

De naam van een soort is een binaire combinatie bestaande uit de naam van het genus gevolgd door één enkel soortepitheton (of soortaanduiding). Een epitheton mag op volkomen willekeurige wijze gevormd worden maar wordt behandeld alsof het een Latijns woord was.

Een genusnaam moet binnen het planten- of het dierenrijk uniek zijn. De soortaanduiding mag, mits in verschillende genera toegepast, herhaald worden. Bv.: *Agrocybe paludosa*, *Galerina paludosa*, *Mitula paludosa*, *Russula paludosa*, *Trichophaea paludosa*. De genusnaam wordt altijd met een hoofdletter geschreven, de soortaanduiding met een kleine letter.

Auteursnaam

De soortnaam wordt gewoonlijk gevolgd door de naam (meestal afgekort) van de auteur die de naam het eerst geldig gepubliceerd heeft (art. 46).

Zoals reeds vermeld is dit niet verplicht, maar wel aan te bevelen.

Dit auteurscitaat is in eerste instantie een bibliografische verwijzing naar de oorspronkelijke publikatie en naar het type.

Auteursnamen mogen afgekort worden bv.: L. (Linnaeus), Fr. (Fries). Tegenwoordig volgt men hierbij meestal de aanbevelingen van Brummitt & Powell (1992), die een overzicht geven van de tienduizenden plantenauteurs, met een eenduidige afkorting. Soms neemt een latere auteur een vroegere doch niet geldig gepubliceerde naam van een andere auteur over.

In zulk een geval gebruikt men **ex. bv.** A. ex B.

Als een taxon van positie verandert (van het ene geslacht naar het andere) dan citeert men de auteur van het basionym tussen haakjes (.....) bv. (A.) B.

Zo ook als een taxon van rang verandert (van ondersoort naar soort e.d.).

De naam tussen haakjes verwijst zo nog naar het type.

Auteurs die namen publiceerden voor het beginpunt van de nomenclatuur (1753) worden tussen rechte haken [...] geciteerd.

Persoon en *Fries* zijn zogenaamde sanctionerende auteurs. De relatie tussen de oorspronkelijke naamgever (na 1753) en de sanctionerende auteur wordt aangegeven met een dubbele punt :. Dus een door Fries gesanctioneerde naam van bv. *Bulliard* (die na 1753 maar voor 1821 publiceerde) krijgt als auteurs **Bull.: Fr.** bijvoorbeeld **Boletus piperatus: Bull.: Fr.** Men mag Fr. weglaten, maar dit wordt niet aanbevolen. Vroeger werd in dit geval Bull. ex Fr. ge-

schreven, maar mocht eenvoudig ook alleen Fr. als auteur genoemd worden omdat Fries de eerste auteur was die de naam geldig gebruikte. (Starting point voor die groep lag bij Fries). *Boletus piperatus* is later door **Bataille** overgebracht naar het geslacht *Chalciporus* en de auteurs moeten nu als volgt worden geciteerd: **Chalciporus piperatus (Bull.: Fr.) Bat.**

Geldige publikatie

De nomenclatuurregels maken een verschil tussen geldig, wettig en correct.

Het woord geldig heeft altijd betrekking op de publikatie van een naam.

Wettig is een naam die op geen enkele wijze met de nomenclatuurregels in strijd is.

Correct is een naam als het de oudste wettige naam is.

Een naam is geldig gepubliceerd als aan de volgende voorwaarden voldaan is:

1. De naam moet **doeltreffend** (effectief) zijn gepubliceerd. Een publikatie is doeltreffend als ze geschiedt d.m.v. de verspreiding van drukwerk onder ten minste botanische instituten met bibliotheken die algemeen toegankelijk zijn voor botanici.
2. De naam moet gevormd zijn op de manier zoals de codé dat voorschrijft.
3. De publikatie van de naam moet vergezeld gaan van een **beschrijving of een diagnose** van het betreffende taxon, of van een verwijzing naar zulk een beschrijving. Na 31 januari 1935 moet deze beschrijving in het Latijn gesteld zijn.
4. De **rang** van het betreffende taxon moet duidelijk aangegeven zijn. (geldt na 1 januari 1953).
5. Het **nomenclatorische type** van de naam moet aangegeven zijn. (geldt na 1 januari 1958).
6. Namen van taxa van algen en van fossiele planten zijn slechts geldig gepubliceerd indien ze vergezeld gaan van een afbeelding of een verwijzing naar een afbeelding.

Waarom kunnen namen van fungi veranderen?

1. Omdat een naam niet geldig gepubliceerd is, niet wettig is of niet correct.
2. Door taxonomische veranderingen.
  - 2a. Verandering van de omschrijving door splitting. Als men een genus in twee genera

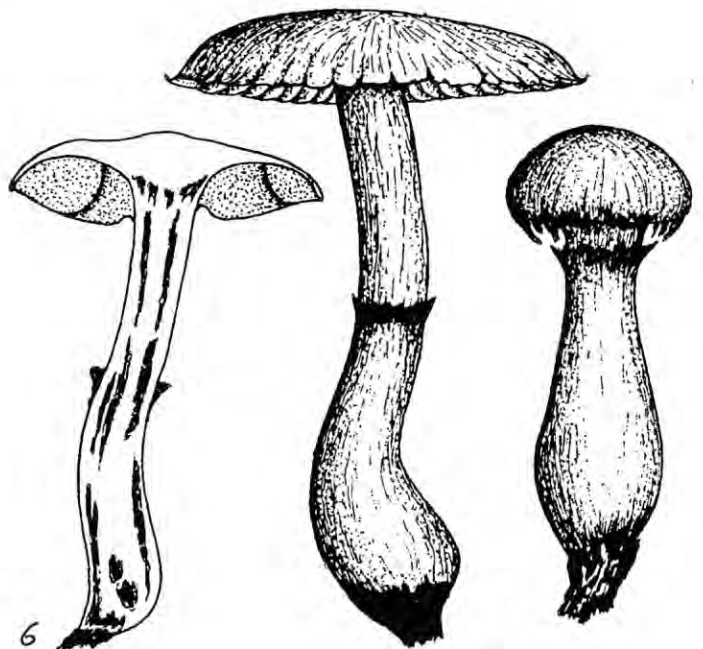
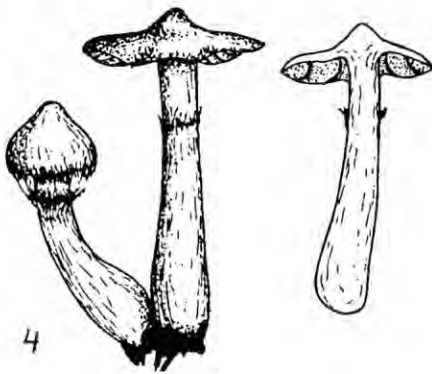
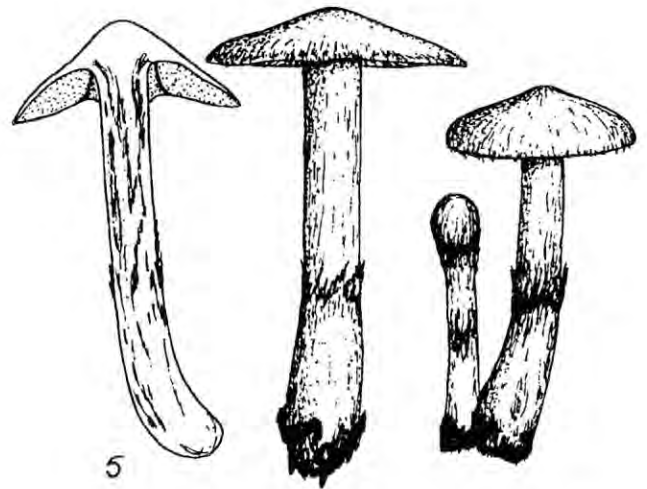
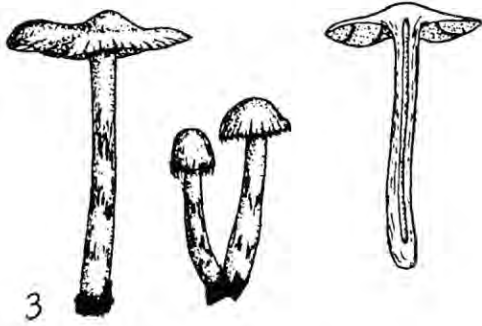
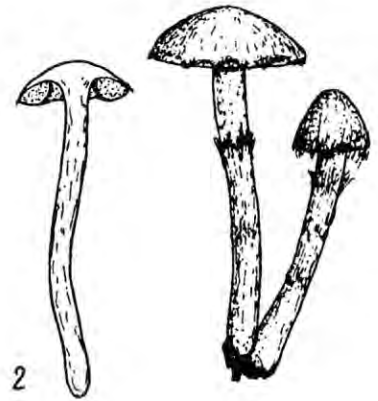
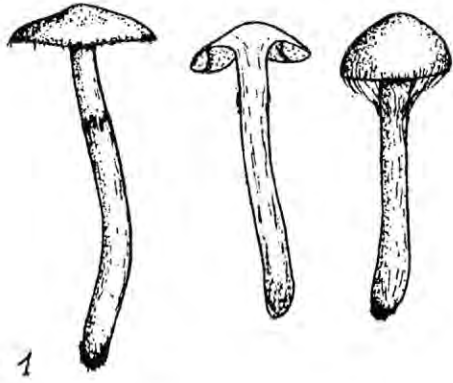
- splitst, dan behoud één deel de oorspronkelijke naam, namelijk het deel dat de type-soort bevat.
- 2b. Verandering van de omschrijving door samenvoeging. Als men twee taxa van dezelfde rang verenigd, dan moet men de oudste naam aanhouden voor het verenigde genus.
- 2c. Verandering van **positie** (bv. van het ene geslacht naar het andere). Dit heeft slechts consequenties beneden de rang van genus. Verhuist een genus bv. van de ene familie naar een andere dan blijft de genusnaam gewoon behouden. Als men echter een soort van het ene genus naar een ander overbrengt ontstaat er in het algemeen een nieuwe combinatie. In zulk geval moet men het oorspronkelijk soortepitheton behouden tenzij er daardoor een homoniem of tautoniem zou ontstaan.
- 2d. Verandering van rang. (bv. van variëteit naar soort of omgekeerd). Het is een zeer belangrijke regel dat een naam of een epitheton in géén enkel geval prioriteit heeft buiten zijn eigen rang. Als men dus de rang van een soort of van een

taxon van lagere rang verandert, dan telt de oude naam niet mee als er voor het taxon in die rang al een oudere naam beschikbaar is. De correcte naam van een taxon is altijd de eerste wettige in een bepaalde rang.

Literatuur

- ARNOLDS E., KUYPER T.W., NOORDELOOS M.E. (1995) — Overzicht van de paddestoelen in Nederland.
- BRUMMITT & POWELL (1992) — Authors of plant names C.A.B.
- KUYPER T.W. (1987) — Waarom paddestoelnamen veranderen. *Coolia* **30**: 25-30.
- LANJOUW J. (1968) — Compendium van de Pteridophyta en Spermatophyta.
- MICHAEL E., HENNIG B., KREISEL H. (1977) — Handbuch für Pilzfreunde III.
- VAN DER AA H.A. (1982) — Over enkele veranderingen in de internationale botanische nomenclatuurregels. *Coolia* **25**: 101- 104.
- WATTEL J. (1995) — De natuur op orde. *Wetensch. Meded. KNNV* **214**.

Pl 1

Derde verslag van de werkgroep Cortinarius

André de Haan*, Luc Lenaerts**, Jos Volders***

* Bezemheidelaan 6, 2920 Kalmthout

** Fonteinstraat 8, 3560 Lummen

*** Weverstraat 9, 2440 Geel

Inleiding

De langdurige droogte zorgde ervoor dat 1995 een slecht "Cortinarius"-jaar was. Het aanbod van goede collecties was beperkt. Tijdens twee van de vijf geplande excursies werden zelfs helemaal geen soorten uit dit genus aangetroffen. Zeven nieuwe collecties gordijnzwammen werden ingezameld en bestudeerd.

De determinaties bleven moeilijk en steeds doken bij het gebruik van de sleutels in Moser (1983) dezelfde moeilijkheden op. Zo blijft de keuze van de kleur van het velum dikwijls een moeilijke opgave. De verschillen tussen oker, geelbruin en bruin zijn meestal niet duidelijk en zijn door de kleur van de ondergrond meestal moeilijk te beoordelen. Toch worden enkele "kenmerkinterpretaties" van Moser wat duidelijker. Wanneer hij aanduidt dat de steel wit is, betekent dit dat ook het steelvlees wit of zeer bleek van kleur is en dus niet enkel het steeloppervlak. Bij twijfel dient men het gedroogde materiaal te bekijken. Soorten met een witte steel, behouden ook gedroogd een bleke kleur. Bij soorten met enkel een wit steeloppervlak verdonkert de steel aanmerkelijk. Bij de steelbekleding mag men bij Moser enkel de richting "Stiel mit weißen gürtelartigen velum" volgen, indien het velum in duidelijk wollige velumzones aanwezig is. Wanneer Moser aangeeft dat er een blauwe of paarse tint in de steel aanwezig is, dan is dit niet enkel de paarse schijn die ontstaat door combinatie van een bruine steel en witte oppervlakkige vezels, maar dient ook het steelvlees deze tint te vertonen. Toch rest de vraag of de indeling op deze zwakke criteria gesteund echt bruikbare groepen oplevert. Ook blijft het onderscheid tussen de subgenera *Leproclybe* en *Telamonia* onduidelijk en is de opsplitsing in soorten veelal complex. Daardoor horen een aantal soorten duidelijk thuis in "soortencomplexen", waarin het afsplitsen vaak op minieme ver-

schillen berust. Enig inzicht verwerven in de materie vraagt dus grote inspanningen van de onderzoeker.

Getracht werd om voor de fluorescentiereactie een beter reproduceerbare test te gebruiken. Zo werd steeds 50 mg gedroogd materiaal fijngestampt en gedurende 2 dagen geweekt in 50 ml methanol. Het afgefilterde extract werd belicht met UV-licht (65% van het licht met een golflengte van 365 nanometer). Na 7 dagen werd de test nogmaals herhaald, enerzijds als proef voor de reeds genoteerde kleur, anderzijds om na te gaan of er noemenswaardige verschillen in kleurintensiteit waren. Dit bleek niet het geval en daarom is enkel de fluorescentiekleur gekomen na twee dagen in de beschrijving opgenomen.

Collectie 14, *Cortinarius decipiens*, en collectie 15, *Cortinarius saniosus* werden reeds in een eerder verslag door ons getekend en beschreven, maar beide collecties toonden voldoende macroscopische- of microscopische verschillen om ze toch op te nemen. Collectie 16 kon niet op naam worden gebracht. Een wisselend aantal sporen is min of meer rhomboïd in vooraanzicht (een kenmerk ons onbekend voor het genus), daarom kreeg de soort de voorlopige naam *C. subrhombispora*.

Beschrijving van de collecties

COLLECTIE NR. 14:

CORTINARIUS DECIPIENS (Pers.: Fr.) Fr.

Vindplaats: Meise, Nationale Plantentuin; IFBL: D4.55.32

Datum: 16 september 1995

Dia: JVDM 7306

Aquarel: VDKO 246

Herbarium: AdH95165; VJ95129.

Biotoop: gazon, nabij bosrand.

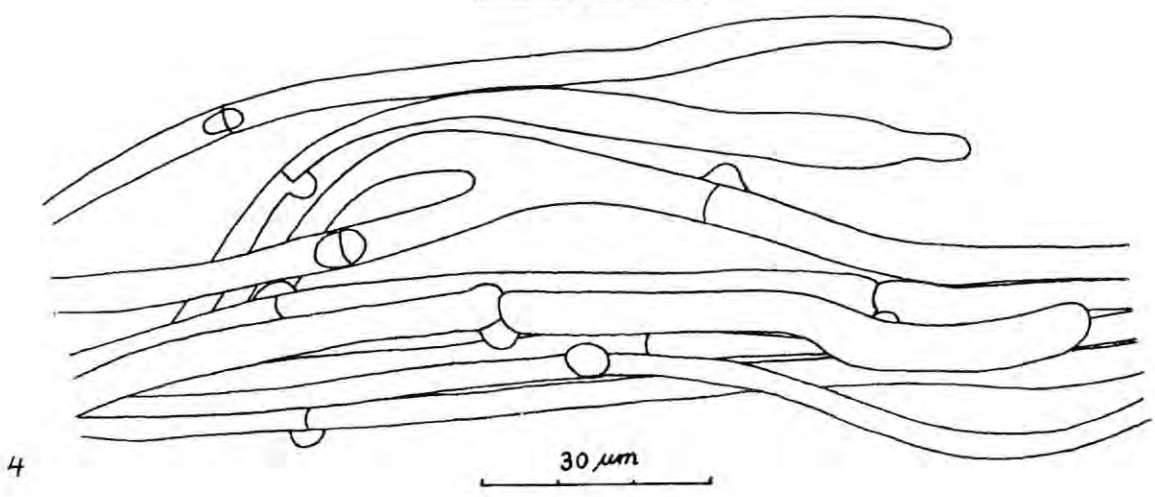
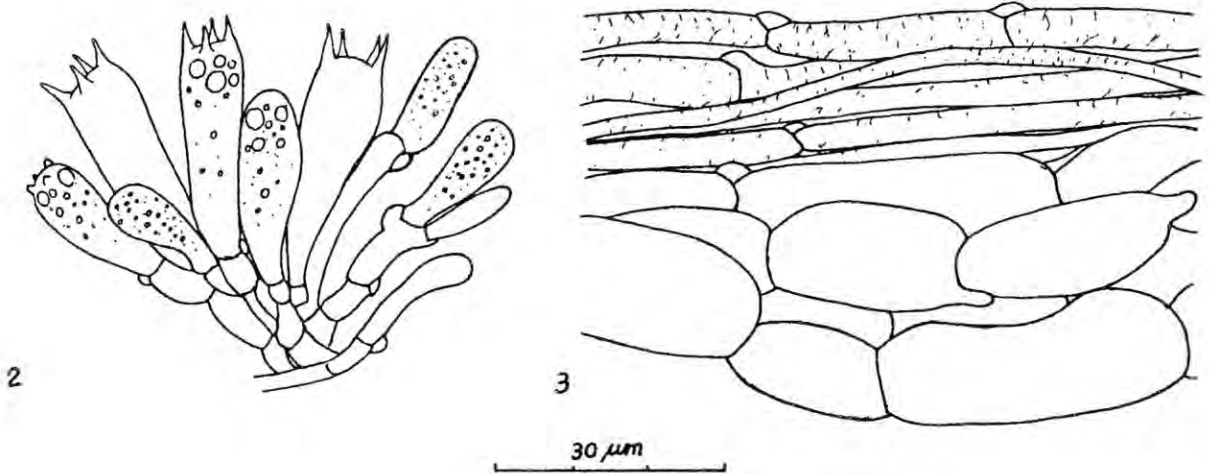
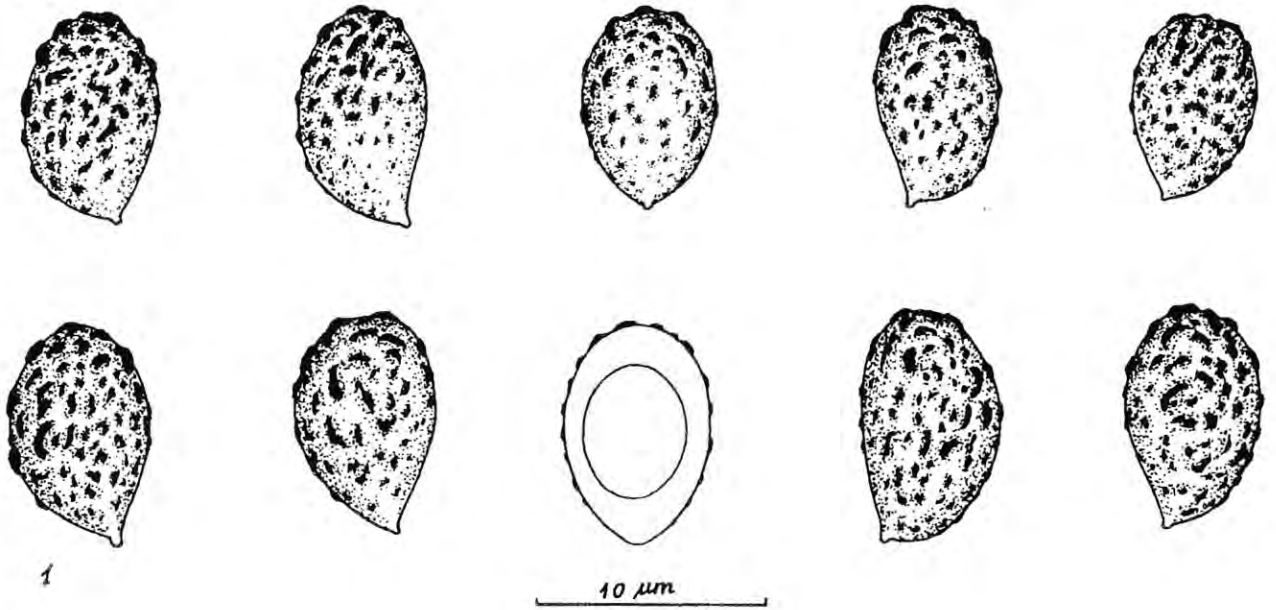
Begeleidende planten, mossen en paddestoelen:

Rhytidiadelphus squarrosus (Gewoon haakmos), *Bellis perennis* (Madeliefje), op enige afstand van *Fagus sylvatica* (Beuk), *Quercus robur* (Zomereik) en *Alnus glutinosa* (Zwarte els).

Groeiwijze: gezellig, soms vergroeid, 30 exemplaren/m².

← **Plaat 1:** Habitus 1. *Cortinarius decipiens*, ×1; 2. *Cortinarius saniosus*, ×1; 3. *Cortinarius subrhombispora*, ×1; 4. *Cortinarius helveolus*, ×1; 5. *Cortinarius holophaeus*, ×1; 6. *Cortinarius torvus*, ×1; 7. *Cortinarius parvanulatus*, ×1.

Pl 2

MACROSCOPIE (PI-1 fig.1)

Hoed: diameter 15-20 mm; jong halfbolvormig, later breed campanulaat; steeds met duidelijke stompe tot bijna spitse umbo; hoedrand niet doorschijnend gestreept, eerst ingebogen later wat golvend, soms ingesneden; fijnvezelig, zijdeachtig glanzend; droog; donkerbruin, centrum zwartbruin, rand lichter bruin; zwak hygroom, vanuit de rand; witte tot witgrijze velumresten aanwezig over heel de hoed, vooral aan de hoedrand over een 2 à 3 mm brede zone.

Stiel: 30-40 mm lang; dikte 3-4 mm; cilindrisch, meestal wat golvend, basis iets verdikt; bleek grijsbruin met overlangse witte vezels; onder de vezels bleek grijsbruin; bij jonge exemplaren met duidelijke guirlandeachtige velumresten, soms met ringvormige zone; bij volwassen exemplaren guirlandes minder duidelijk; vol.

Lamellen: 6 lamellen en 3 tussenlamellen per cm; jong bleek grijsbruin, later bleek bruin tot okerbruin; lamelsnede gaaf, golvend van gelijke kleur; breed, met boogje aangehecht.

Geur: zwak fungoïd

Smaak: zwak fungoïd.

Kleurreacties van de hoedhuid: niet uitgevoerd.

Exsiccaat: hoed donker bisterbruin tot zwartbruin; stiel donkerbruin, grijs door bekleding met witte velumvezels.

Sporenkleur in massa: donkerbruin met iets rode tint, C.S. 696 (iets lichter), 176, 131.

Fluorescentie: op extract van exsiccaat, licht geelgroen.

MICROSCOPIE (PI-2)

Sporen: (PI-2 fig.1), (6,5)7-9(9,8) × 5-6(6,3) μm, gemiddeld 8,1 × 5,8 μm, $Q_{gem.(n=20)} = 1,40$; obovaal tot druppelvormig in vooraanzicht, amandel- tot traanvormig in zijaanzicht, meestal met versmalde basis, iets zijdelings ingedeukt boven de apiculus, top breed afgerond; apiculus klein, wat hoekig; geel- tot rosbruin in NH₃-oplossing; wand vrij stevig; ornamentatie bestaat uit hoekige tot langwerpige, nogal lage wratten, aan de top wat zwaarder en wat hoger, in de suprahilaire zone bijna geheel ontbrekend; inhoud met één grote centrale oliedruppel.

Basidiën: (PI-2 fig.2), 4-sporig; 28-34 × 8-10 μm; knotsvormig meestal iets vernauwend in het midden; vermengd met kleine, soms slanke cystideachtige elementen 16-21 × 4-5,5 μm; sterigmen tot

4 μm lang; gespen aan de basis.

Subhymenium: 1-2 lagen van korte hoekige cellen.

Trama: bestaande uit gladde hyfen, diameter 2,5-8,6 μm; gespen aan de septen; bruin met zwakke rode tint in NH₃-oplossing.

Hoedhuid: (PI-2 fig.3), pileipellis bestaande uit een dunne laag (± 5-10) gladde tot uiterst fijn geïncrusteerde, regelmatig gesepteerde, hyfen, diameter 3,2-7,5 μm; gespen aan de septen. Hypoderm bestaande uit korte worstvormige hyfen, diameter 11-16 μm; meestal korter dan 60 μm; met zwak membraanpigment; soms met gespen aan de septen maar zeer moeilijk te zien.

Velum: (PI-2 fig.4), evenwijdige tot verweven, rechte tot wat kronkelige hyfen, kleurloos tot zeer licht gelig, met afgeronde niet of weinig verdikte eind-elementen, niet geïncrusteerd, dunwandig, met grote gespen aan de tussenschotten; 3-7 μm breed.

Bespreking:

Deze collectie is in de meeste opzichten een typische *C. decipiens*, microscopisch gekenmerkt door de sporengrootte en de gladde hyfen in hoedhuid en het plaatjestrana. Macroscopisch is er gelijkenis met de afbeelding van *C. helobius* Romagn. ss. Moëne-Lozoz. *C. helobius* is echter een soort zonder paars in stiel en lamellen, met cheilocystiden en geïncrusteerde hoed- en tramahyfen. Door dit laatste kenmerk plaatste Brandrud (1995) de soort bij de "Incrustati".

Onlangs vonden wij *C. helobius* in de Langdonken te Herselt zodat vergelijking met *C. decipiens* mogelijk was. Het microscopisch nazicht bevestigde hoger vernoemde kenmerken. De sporenvorm en ornamentatie zijn heel anders dan bij *C. decipiens*. Ook macroscopisch is de soort duidelijk verschillend. De foto in Brandrud lijkt er uitstekend op. Bij het uitsleutelen van *C. decipiens* stoot men met Moser weer op de volgende moeilijke keuze:

- Stiel met witte gürtelartige velum.

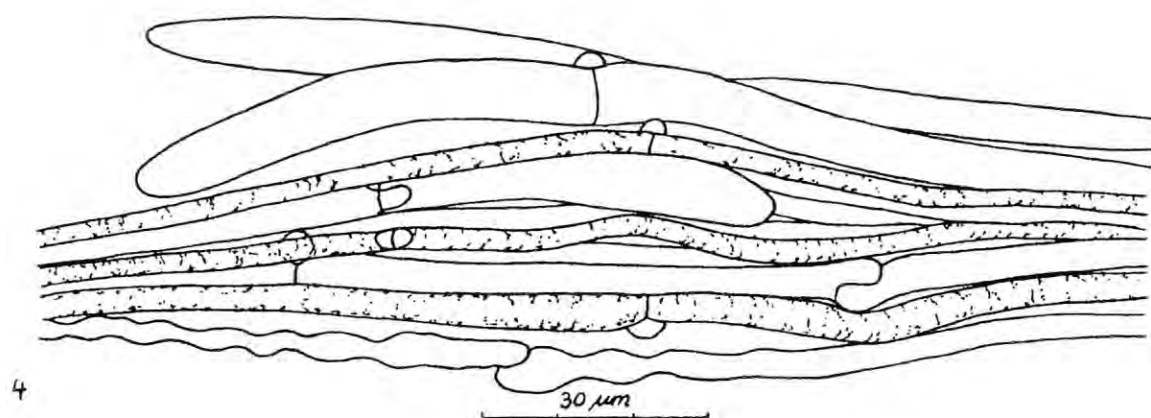
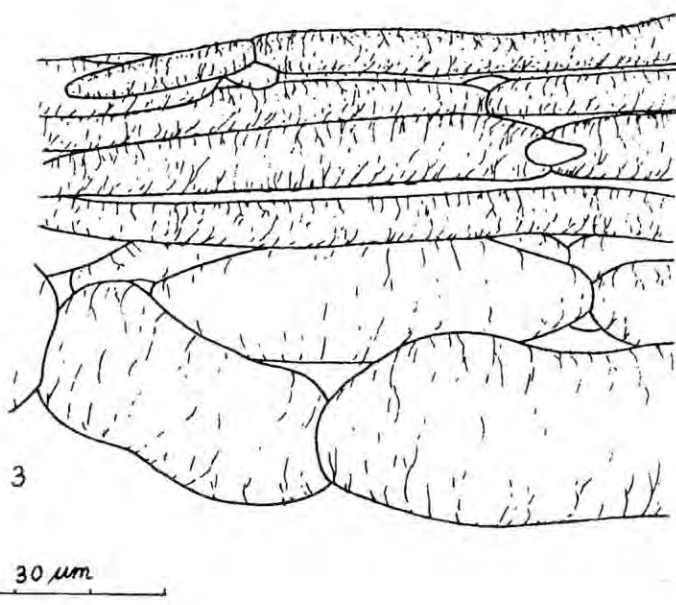
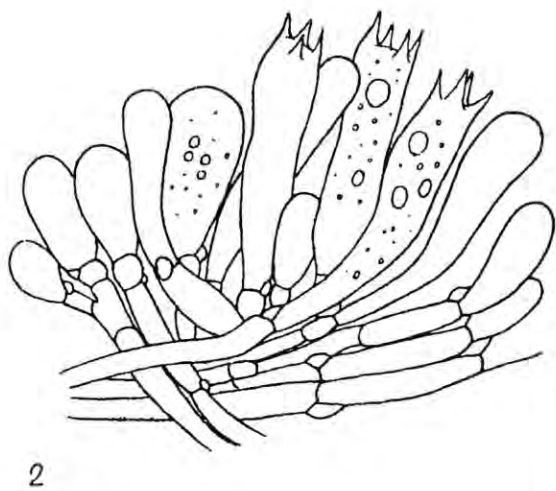
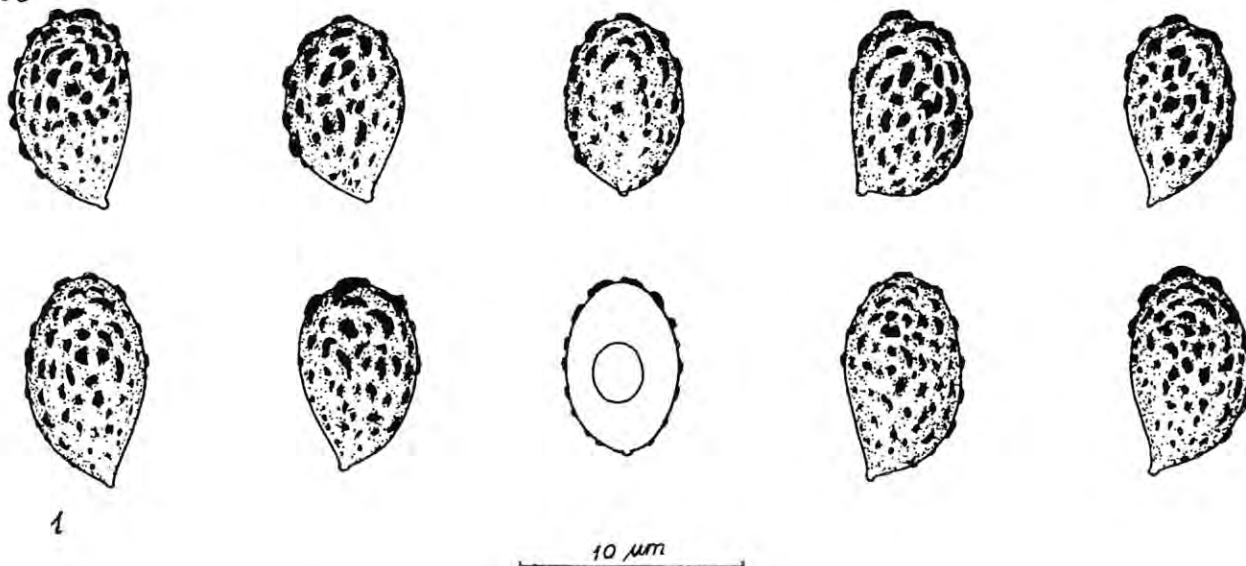
- Stiel ohne witte velum, oder nur etwas faserig.

Kiest men voor het eerste, komt men terecht in de groep waarin o.a. *C. paleaceus* en *C. flexipes* (ss. Kühner) geplaatst zijn. Moser bedoelt hier duidelijk de soorten met uitgesproken wollig-vezelige ringzones.

C. decipiens werd door ons reeds beschreven in een eerder verslag onder collectie 4. Collectie 14 wordt supplementair opgenomen, omdat de diverse exemplaren hier duidelijk kleiner zijn, (hoeddiameter 30-50 mm, stiel tot 70 mm lang bij collectie 4, hoeddiameter tot 20 mm en stiel tot 40 mm lang bij collectie 14), en wegens de afwezigheid van paars in de lamellen. Microscopisch verschilt bovengaande collectie met de vorige, door de gladde hoed- en tramahyfen.

← **Plaat 2:** *Cortinarius decipiens* 1. sporen (in 10% NH₃-oplossing), ×3000; 2. basidiën met subhymenium en trama, ×1000; 3. hoedhuid, ×1000; 4. elementen van het velum, ×1000.

P13

Tijdens een excursie in Sinaai (Oost-Vlaanderen) werd een derde collectie *C. decipiens* verzameld, ook deze vondst werd volledig beschreven en uitgetekend. Door de zeer geringe verschillen met vorige collecties wordt ze hier niet opgenomen. Toch is het interessant te vermelden dat hier de lamellen bleek paarsbruin waren en dat de hyfen van het trama van hoed en plaatjes zeer fijn waren geïncrusteerd.

In het nieuwe "Overzicht van de paddestoelen van Nederland" is *C. decipiens* sensu lato vervallen verklaard. *C. decipiens* ss. Lange = *C. flexipes* ss. Hry. = *C. casimiri*.

Brandrud neemt de soort toch op als *C. decipiens* (Pers.: Fr.) in zijn Flora photographica.

COLLECTIE 15

CORTINARIUS SANIOSUS (Fr.) Fr.

Bleke geelvezelgordijnzwam

Vindplaats: Heernisse, Sinaai; IFBL: C3.37.43

Datum: 23 september 1995

Dia: JVDM 7315

Herbarium: AdH95160; VJ95143

Biotoop: gracht in bos

Begeleidende planten, mossen en paddestoelen: *Lophocolea heterophylla* (Gedrongen kantmos), *Fissidens taxifolius* (Klei-vedermos), *Corylus avellana* (Hazelaar), *Acer* sp., *Populus* sp., *Naucoria bohemicca* (Zilversteelzompzwam).

Groeiwijze: gezellig, soms vergroeid; 30 exemplaren/m².

MACROSCOPIE (PI-1 fig.2)

Hoed: diameter 10-20 mm; jong klokvormig met ingebogen rand, later uitspreidend tot breed klokvormig, met blijvende ingebogen rand; hoedrand gelijkmatig tot iets golvend, niet doorschijnend gestreept; fijnvezelig; geelbruin, jonge exemplaren tot donkerbruin; zwak hygrofaan, verspreid opdrogend met vlekken; velumresten spinnewebachtig, bij jonge exemplaren overvloedig aanwezig tot centraal op de hoed; ook bij volgroeide exemplaren nog goed te zien.

Steel: 30-45 mm lang; dikte 2,5-5 mm; cilindrisch, iets gebogen; verdikt aan de basis tot iets knollig, niet wortelend; bovenaan beige, naar onder toe licht geelbruin, iets bleker dan de hoed; bedekt met

witgele overlangse vezels; onder de vezels bleekbruin; velumresten geel, guirlandes en ringvormige zones vormend; iets hol wordend bij ouderdom.

Lamellen: 7 lamellen en 3 tussenlamellen per cm; jong beige, later rosbruin wordend; lamelsnede golvend, bleek en fijn gewimperd; aanhechting bochtig.

Geur: onopvallend

Smaak: aangenaam fungoïd, nootachtig.

Kleurreacties van de hoedhuid: geen reactie met KOH.

Exsiccaat: hoed donker okerbruin tot rosbruin; steel helder geelbruin tot okergeel.

Sporenkleur in massa: vinnig rossig okerbruin, C.S. 191 (wat bruiner), 162 (iets meer geel), 176.

Florescentie: op extract van exsiccaat, licht geelgroen.

MICROSCOPIE (PI-3)

Sporen: (PI-3 fig.1), (6,6)7-8(8,9) × (4,7)5-5,5 μm, gemiddeld 7,5 × 5,2 μm, $Q_{\text{gem. (n=20)}} = 1,44$; elliptisch tot eivormig in vooraanzicht, elliptisch tot bijna amandelvormig, soms wat traanvormig in zij-aanzicht, weinig ingedeukt boven de apiculus, met brede ronde top; apiculus goed ontwikkeld, afgerond tot wat hoekig; geel- tot rossigbruin in NH₃-oplossing; wand stevig; bedekt met duidelijk uitstekende ronde tot hoekige wratten die dikwijls tot korte kammetjes verlengd zijn, duidelijk zwaarder aan de top, soms ook gelijkmatig verdeeld over het gehele sporenoppervlak, zwak tot ontbrekend in de suprahilaire zone; inhoud met één, soms twee olie-druppels.

Basidiën: (PI-3 fig.2), 4-sporig; 33-39 × 8-10 μm; slank knotsvormig, meestal wat samengesnoerd in het midden; vermengd met kleine cystideachtige elementen 13-22 × 8-10 μm; sterigmen 4,5-6,4 μm lang; gespen aan de basis.

Subhymenium: 1-2 (3) lagen van hoekige cellen.

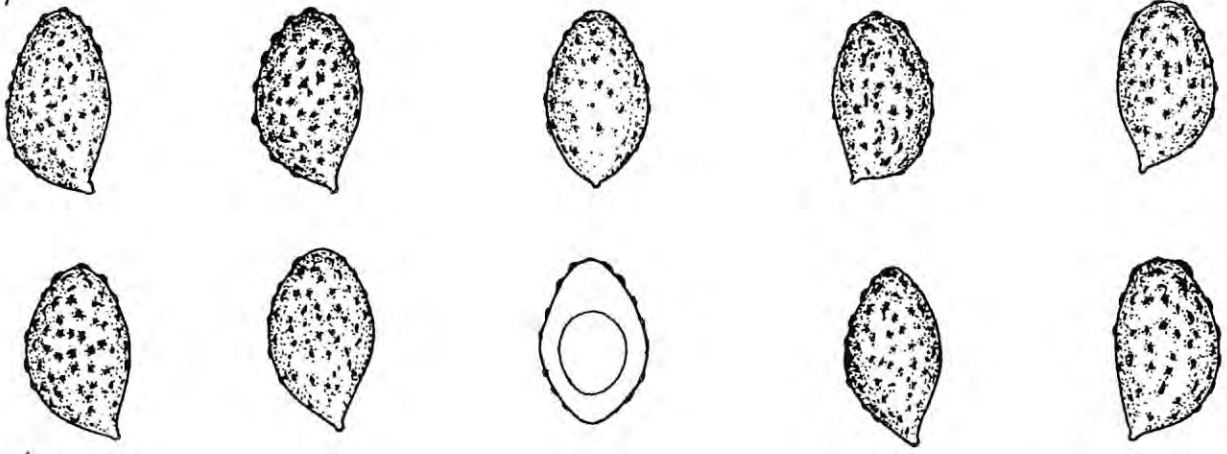
Trama: bestaande uit vrij korte fijn geïncrusteerde hyfen, diameter 3,5-16 μm; meestal duidelijk ingesnoerd aan de septen; gespen aanwezig; warm geel- tot oranjebruin in NH₃-oplossing.

Hoedhuid: (PI-3 fig.3), pileipellis bestaande uit een dunne laag (± 5-10) duidelijk dwars geïncrusteerde hyfen, diameter 5,5-12,5 μm; gespen aan de septen. Hypoderm bestaande uit dikke inflatie hyfen; diameter 19-35 μm, lengte meestal 100 μm niet overschrijdend; met zwak membranair tot fijn geïncrusteerd pigment; geen gespen gevonden.

Velum: (PI-3 fig.4), evenwijdige hyfen, recht tot wat kronkelig, kleurloos tot licht geelbruin, niet geïncrusteerd, dun- tot iets dikwandig, grote gespen aan alle tussenschotten; 1,5-8 μm breed.

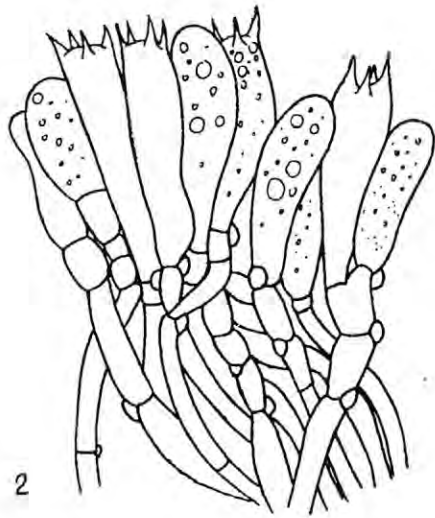
← **Plaat 3:** *Cortinarius saniosus* 1. sporen (in 10% NH₃-oplossing), ×3000; 2. basidiën met subhymenium en trama, ×1000; 3. hoedhuid, ×1000; 4. elementen van het velum, ×1000.

P14

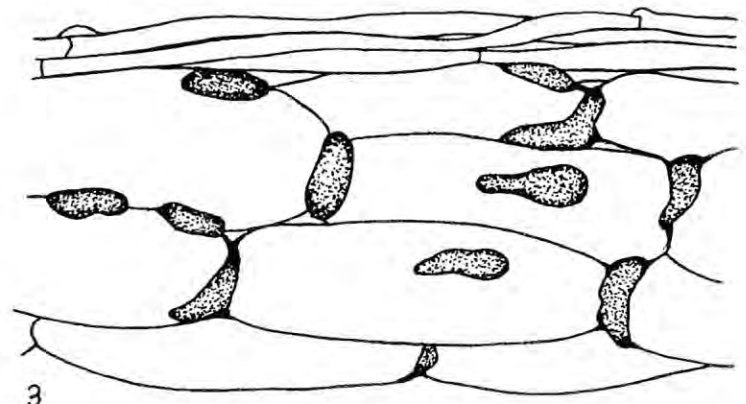

1

10 μ m

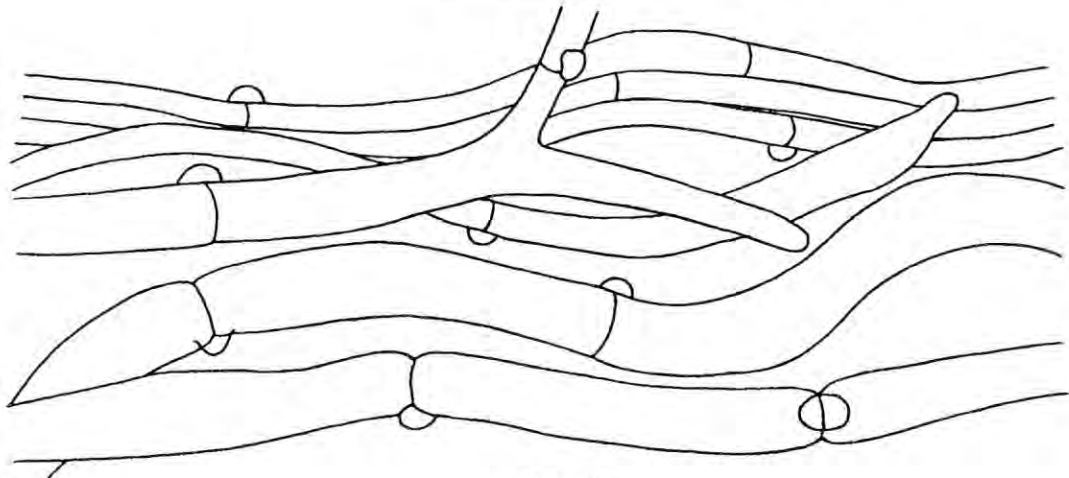

2

3

30 μ m

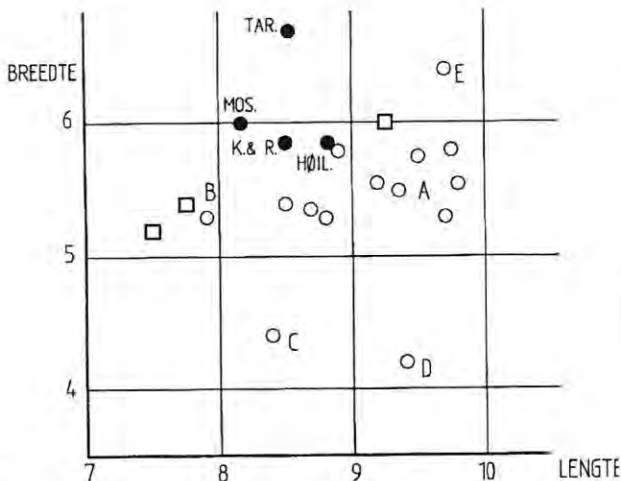

4

30 μ m

Bespreking:

In zijn Leprocybe-studie vermeldt Høiland (1980) dat *C. saniosus* zowel morfologisch als ecologisch, zeer variabel is. "In Norway *C. saniosus* is a variable species both in morphological and ecological features. One can probably separate different infraspecific taxa, although no attempt has been made here". Ter verduidelijking voegt hij een grafiek toe waarin de verschillende door hem geconstateerde sporengroottes worden uitgezet. Hij onderscheidt 5 diverse groepen, waarbij de meeste van zijn vondsten zich situeren rondom groep A (zie bijgevoegde grafiek). Wanneer men de sporengroottes van onze collecties op deze grafiek uitzet, blijkt dat twee collecties zich situeren in de omgeving van groep B en één collectie in de omgeving van groep A. Tijdens het op naam brengen van deze collectie, trad meermaals verwarring op tussen *C. saniosus* en *C. gentilis* (Fr.: Fr.) Fr. Als men de diverse beschrijvingen van beide taxa aandachtig leest en vergelijkt, dan bemerkt men dat de soorten sterk verwant moeten zijn en dat het vooral de sporenvorm en grootte is die uitsluitel moet geven. Indien men de gemiddelde sporenafmetingen voor *C. gentilis*, (opgegeven door o.a. Moser: $8,2 \times 6 \mu\text{m}$, Tartarat: $8,5 \times 6,7 \mu\text{m}$, Kühner & Romagnesi: $8,5 \times 5,8 \mu\text{m}$ en Høiland: $8,9 \times 5,8 \mu\text{m}$) bij uitzet op hoger vermelde grafiek, dan ziet men dat, met uitzondering van de sporenmaten van Tartarat, al de sporengroottes binnen het bereik van *C. saniosus* liggen.

A,B,C,D,E, = diverse door Høiland gesitueerde groepen; □ = sporengrootte van onze collecties *C. saniosus*; • = sporengrootte *C. gentilis*.

← **Plaat 4:** *Cortinarius subrhombispora* 1. sporen (in 10% NH_3 -oplossing), $\times 3000$; 2. basidiën met subhymenium en trama, $\times 1000$; 3. hoedhuid, $\times 1000$; 4. elementen van het velum, $\times 1000$.

Ook *C. saniosus* werd door ons vroeger reeds beschreven (collectie 6 + aanvullende collectie), er zijn echter nogal wat verschillen geconstateerd met de door ons eerder beschreven collecties:

- de eidelementen van de hoedhuidhyfen bij de exemplaren uit deze collectie zijn niet glad.
- een aantal velumhyfen vertonen sterk golvende wanden.
- er zijn nogal wat gladde velumhyfen tussen de geincrusteerde hyfen.
- de cellen uit het hypoderm zijn duidelijk groter en langer.
- het subhymenium is zeer zwak ontwikkeld.

COLLECTIE 16

CORTINARIUS SUBRHOMBISPORIA nomen provisorium

Vindplaats: Gooreind Wuustwezel; IFBL: B4.38.43

Datum: 24 september 1995

Dia: JVDM 7317

Aquarel: VDKO 248

Herbarium: AdH95161; VJ95154.

Biotoop: bosrand, eikendreef.

Begeleidende planten, mossen en paddestoelen: *Eurynchium praelongum* (Fijn laddermos), *Plagiomnium undulatum* (Gerimpeld sterremos), onder jonge *Betula* sp., in de buurt van *Rubus* sp.

Groeiwijze: gezellig, soms vergroeid; 25-30 exemplaren/ m^2 .

MACROSCOPIE (Pl-1 fig.3)

Hoed: diameter 12-25 mm; jong kegelvormig tot klokvormig, soms spitspuntig, later breed uitspreidend, meestal golvend, met een zeer duidelijke en blijvende, meestal stompe (soms spitse) umbo; hoedrand soms duidelijk tot 1/3 gestreept; fijn radiaalvezelig; bisterbruin; duidelijk hygrofaan, straalsgewijs uitdrogend tot okerbruin; grijswitte velumresten spinnewebachtig over gans de hoed, bij jonge exemplaren overvloedig aan de hoedrand. **Steel:** 25-55 mm lang; dikte 2-4 mm; cilindrisch, gebogen, soms verbredend naar de basis; niet wortelend; wit tot witgrijs; onder de vezels bruin, vanaf de voet donkerder wordend; velumresten wit, guirlandes vormend, vooral aan de steelvoet met twee tot drie banden; hol.

Lamellen: 5 lamellen en 3 tussenlamellen per cm; jong lilabruin, later rosser lilabruin; lamelsnede bleek lila; bochtig aangehecht.

Geur: zeer zwak pelargoniumachtig.

Smaak: fungoïd.

Kleurreacties van de hoedhuid: met KOH onmiddellijk donker bisterkleurig.

Exsiccaat: hoed donker grijsbruin tot bisterbruin; steel onderaan bisterbruin, naar boven toe meer

grijsbruin door bedekking met velum.

Sporenkleur in massa: helder okerbruin, C.S. 191, 201 (iets donkerder).

Fluorescentie: op extract van exsiccaat, licht geelgroen.

MICROSCOPIE (PI-4)

Sporen: (PI-4 fig.1), $(6,8)7-8(8,5) \times (4)4,5-5(5,4) \mu\text{m}$, gemiddeld $7,8 \times 4,7 \mu\text{m}$, $Q_{\text{gem. (n=20)}} = 1,66$; ellipatisch tot smal eivormig in vooraanzicht, amandelvormig in zijaanzicht, soms iets rhomboid, meestal duidelijk zijdelings ingedeukt boven de apiculus, top conisch toelopen; apiculus goed ontwikkeld, wat hoekig; geelbruin in NH_3 -oplossing; ornamentatie als nogal kleine, weinig uitstekende wratjes, ornamentatie iets zwaarder aan de top, zwakker in de suprahilaire zone; inhoud met één grote centrale oliedruppel.

Basidiën: (PI-4 fig.2), 4-sporig; $24-31 \times 7-8 \mu\text{m}$; knotsvormig; gespen aan de basis; sterigmen tot $4 \mu\text{m}$ lang.

Subhymenium: 1-2 lagen hoekige cellen.

Trama: bestaande uit $8-22 \mu\text{m}$ brede hyfen; de dunste hyfen fijn geïncrusteerd; gespen aan de septen; warm roodbruin met iets paarse tint in NH_3 -oplossing.

Hoedhuid: (PI-4 fig.3), pileipellis bestaande uit dunne laag ($\pm 3-8$) gladde tot zeer fijn geïncrusteerde dunne hyfen, diameter $2,5-5,5 \mu\text{m}$; gespen aan de septen. Hypoderm zeer goed ontwikkeld bestaande uit inflate gladde hyfen met talrijke pigmentklonters; diameter tot $20 \mu\text{m}$; geen gespen aan de septen.

Velum: (PI-4 fig.4), sterk verweven, kronkelige en vertakkende hyfen, meestal sterk aan elkaar klevend, kleurloos en niet geïncrusteerd, tamelijk dikwandig, met korte segmenten; eidelementen afgerond, soms iets versmald; grote gespen aan alle tussenschotten; $3-10 \mu\text{m}$ breed.

Bespreking:

De soort situeert zich in de buurt van *C. decipiens*, maar wijkt ervan af door de kleinere, slankere vorm en de zilverig witte guirlandeachtige steelbekleding. Mogelijk is ook *C. erythrinus* Fr. ss. Lange verwant, maar deze soort heeft duidelijke cheilocystiden en een lila tint in de lamellen bij jonge vruchtlichamen. Ook *C. erythrinus* Fr. is sterk gelijkend, maar hier zijn de kenmerkende roze tint in de steel en de bijna ronde, met hoge wratten geornamenteerde sporen verschillend. *C. rigidus* ss. Kühner & Romagnesi is een soort met vergelijkbare sporenmaten (niet de vorm!) maar deze heeft een duidelijke pelargoniumgeur en een vlokkig beklede steel.

Collectie 16 wijkt van al de bovenstaande soorten

af door de tot 1/3 van de diameter doorschijnend gestreepte hoed en de sierlijke steelbekleding, maar vooral door het totaal ander sporenbeeld (smal amandelvormig tot rhomboid met fijnwratte ornamentatie). *C. erythrinus* ss. Henry heeft vergelijkbare sporenmaten (niet de vorm) maar heeft duidelijk violet in de steel, een donker roodbruine hoedkleur en groeit onder coniferen. *C. decipiens* ss. Favre lijkt verwant maar ook hier is er een violette tint in de steel.

De ons beschikbare literatuur liet niet toe de soort op naam te brengen. Ze werd voorlopig *C. subrhombispora* genoemd omwille van de voor dit genus eigenaardige sporenvorm. Gezien de standplaats ons zeer goed gekend is kan de soort waarschijnlijk opnieuw worden verzameld voor verder onderzoek. Een verdere speurtocht dringt zich op doorheen, het grote aanbod van diverse beschrijvingen.

COLLECTIE 17

CORTINARIUS HELVEOLUS (Bull.) Fr.

Oranje eikengordijnzwam

Vindplaats: Gooreind Wuustwezel; IFBL: B4.38.43

Datum: 24 september 1995

Dia: JVDM 7318

Aquarel: VDKO 249

Herbarium: AdH95162; VJ95155.

Biotoop: bosrand, eikendreef.

Begeleidende planten, mossen en paddestoelen:

Rhytidiadelphus squarrosus (Gewoon haakmos), *Eurhynchium praelongum* (Fijn laddermos), *Mnium hornum* (Gewoon sterremos), *Pseudoscleropodium purum* (Groot laddermos), *Poa annua* (Straatgras), *Rhododendron* sp., onder *Quercus robur* (Zomer-eik).

Groeiwijze: gezellig, tot gebundeld; 15-20 exemplaren/m².

MACROSCOPIE (PI-1 fig.4)

Hoed: diameter 15-25 mm; jong smal klokvormig met duidelijk umbo en ingerolde rand, later uitspreidend tot bijna vlak met behoud van umbo; hoedrand sterk golvend, niet inscheurend, soms zwak en enkel aan de rand gestreept; fijnvezelig met radiaire streping; rosbruin; hygrofaan, uitdrogend tot geelbruin met radiaire streping; velumresten wit tot beige, spinnewebachtig, slechts matig aanwezig.

Steel: 25-45 mm lang; knotsvormig, boven 4-7 mm, onder 5-10 mm; geeloranje tot oranjebruin in de onderste helft; onder de vezels beige; velumresten wit tot beige een duidelijke ringvormige zone, maar geen guirlandes vormend; vol.

Lamellen: 5 lamellen en 3 tussenlamellen per cm; jong bleek lilabruin, later rosser lilabruin; lamelsne-

de $\pm$ gaaf; aanhechting bochtig.

Geur: aangenaam fungoïd.

Smaak: aangenaam fungoïd.

Kleurreactie van de hoedhuid: geen wijziging met KOH.

Exsiccaat: hoed nogal bleek rossig tot okerbruin; steel geelbruin met iets groenige tint, donkerbruin bij oudere exemplaren.

Sporenkleur in massa: helder okerbruin C.S. 191.

Fluorescentie: op extract van exsiccaat, zwak geelgroen.

MICROSCOPIE (PI-5)

Sporen: (PI-5 fig.1), (7,2)8-9(9,9) $\times$ (4,6)5-6(6,5) μm , gemiddeld $8,4 \times 5,3 \mu\text{m}$ $Q_{\text{gem.}(n=20)} = 1,58$; obovaal in vooraanzicht, elliptisch tot bijna amandelvormig in zijaanzicht, weinig tot niet ingedeukt boven de apiculus, met versmalde basis en brede ronde top; apiculus duidelijk, afgerond tot conisch; rossig geelbruin in NH_3 -oplossing; tamelijk dikwandig; met zware ornamentatie aan de top, bestaande uit grove wratten en kammen die duidelijk uitsteken, naar de basis toe veel minder opvallend, als kleine weinig uitstekende wratjes en lage kammetjes, ornamentatie ontbreekt bijna volledig in de suprahilaire zone; inhoud met één grote oliedruppel.

Basidiën: (PI-5 fig.2), 4-sporig; $32-37 \times 8-9 \mu\text{m}$; knotsvormig; meestal met necropigment; gespen aan de basis; sterigmen tot $5 \mu\text{m}$ lang; vergezeld van talrijke steriele cellen $10-23 \times 4,5-9 \mu\text{m}$.

Subhymenium: 1-2 lagen hoekige cellen.

Trama: bestaande uit gladde tot zeer fijn geïncrusteerde hyfen, diameter $3-6,5 \mu\text{m}$; gespen aan de septen; gelig olijfbruin, geelbruin met iets groene tint in NH_3 -oplossing.

Hoedhuid: (PI-5 fig.3), pileipellis bestaande uit een vrij dunne laag ($\pm 5-10$)(15?) gladde tot duidelijk geïncrusteerde hyfen, diameter $2,5-8 \mu\text{m}$; met grote gespen aan de septen. Hypoderm goed ontwikkeld, bestaande uit korte worstvormige hyfen, glad, fijn geïncrusteerd of met zwak membranair pigment; diameter $12,5-24 \mu\text{m}$; geen gespen gevonden.

Velum: (PI-5 fig.4), sterk verweven, kronkelige, dikwijls vertakte hyfen, met afgeronde meestal knotsvormig verdikte eidelementen; dun tot duidelijk dikwandig, kleurloos tot licht geelbruin, glad tot fijn geïncrusteerd; $2-8 \mu\text{m}$ breed.

Bespreking:

Deze collectie komt zeer goed overeen met *C. helveolus* (Bull.) Fr. Het is een nogal kleine tot middelgrote soort met bijna puntige umbo, breed uit elkaar staande plaatjes, met iets lila in de steelvoet en met een persistente annulaire zone op de steel.

Spijtig genoeg werd de KOH-reactie op de hoedhuid verricht in plaats van op de steel. Op het steelvlies zou een lilawijnkleurige reactie moeten te zien zijn. Op de hoedhuid was geen reactie merkbaar. De soort staat zeer kort bij *C. hinnuleus* die een goed waarneembare muffe geur heeft. Bij vroegere veldwaarnemingen van *C. hinnuleus* onbrak bijna steeds deze typerende geur, het vermoeden rijst dat ook deze eerdere waarnemingen betrekking hebben op *C. helveolus*. Ook in het boek van Philips "Paddestoelen en schimmels van West-Europa" is de soort verkeerdelijk als *C. hinnuleus* opgenomen. De fluorescentiereactie die bij *C. hinnuleus* steeds helder blauw is, is bij *C. helveolus* zwak geelgroen.

COLLECTIE 18

CORTINARIUS HOLOPHAEUS J.E. Lange

Bruine beukengordijnzwam

Vindplaats: Gooreind Wuustwezel; IFBL: B4.38.43

Datum: 24 september 1995

Dia: JVDM 7319

Herbarium: AdH95163; VJ95156.

Biotoop: bosrand, eikendreef tussen bladafval.

Begeleidende planten, mossen en paddestoelen: onder *Rhododendron* sp., *Quercus robur* (Zomereik) en *Rubus* sp. (weinig).

Groeiwijze: gezellig, stelen vergroeid tot gebundeld; 20 exemplaren/m².

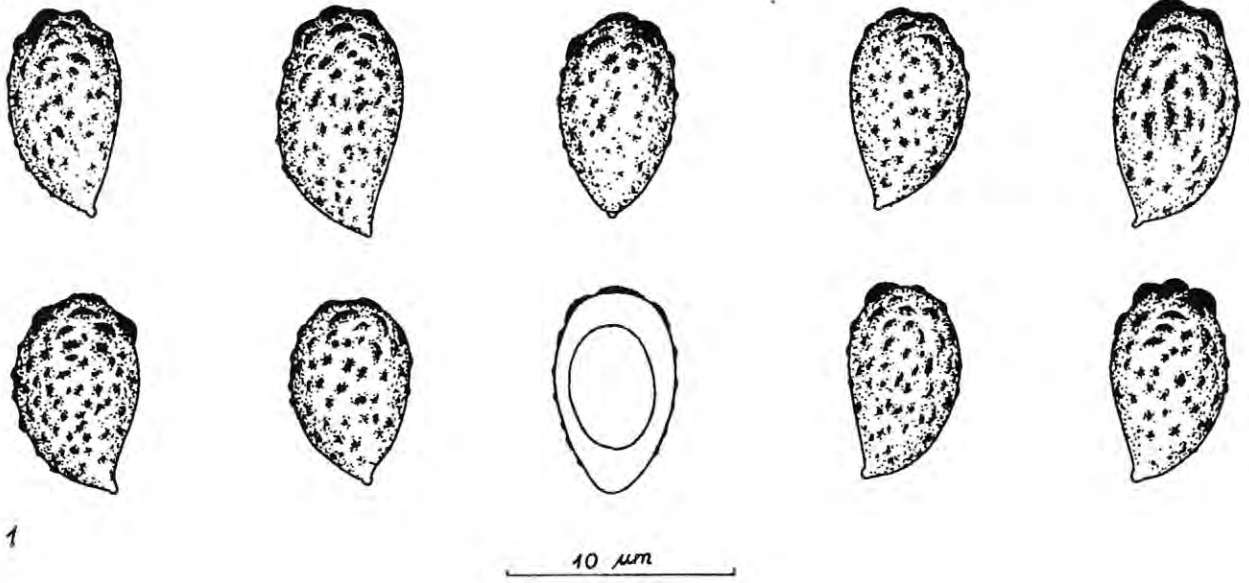
MACROSCOPIE (PI-1 fig.5)

Hoed: diameter 20-35 mm; jong campanulaat met stompe tot spitse umbo, soms umbo afwezig, later uitspreidend tot convex met brede stompe umbo; hoedrand golvend, niet inscheurend; uiterste rand zeer zwak doorschijnend gestreept; iets vettig aanvoelend; donker roodbruin; hygrofaan, bleekbruin wordend, snel uitdrogend met radiaire streping; bij kneuzing al vlug ros tot oranje wordend; velumresten wit tot beige, overvloedig spinnwebachtig, zelfs bij volgroeide exemplaren als witte band aan de hoedrand aanwezig blijvend; hoedrand iets overstekend.

Steel: 25-60 mm lang; iets knotsvormig, boven 3-8 mm, onder 3-10 mm; bedekt met overvloedige witte tot beige longitudinale vezels; onder de vezels bleekbruin, in de voet rosbruin; met witte myceliumbekleding tot $\pm 1/4$ vanaf de voet; velumresten een witte tot beige ringvormige zone vormend onder het steelmidden; geen guirlandes; uiteindelijk hol wordend.

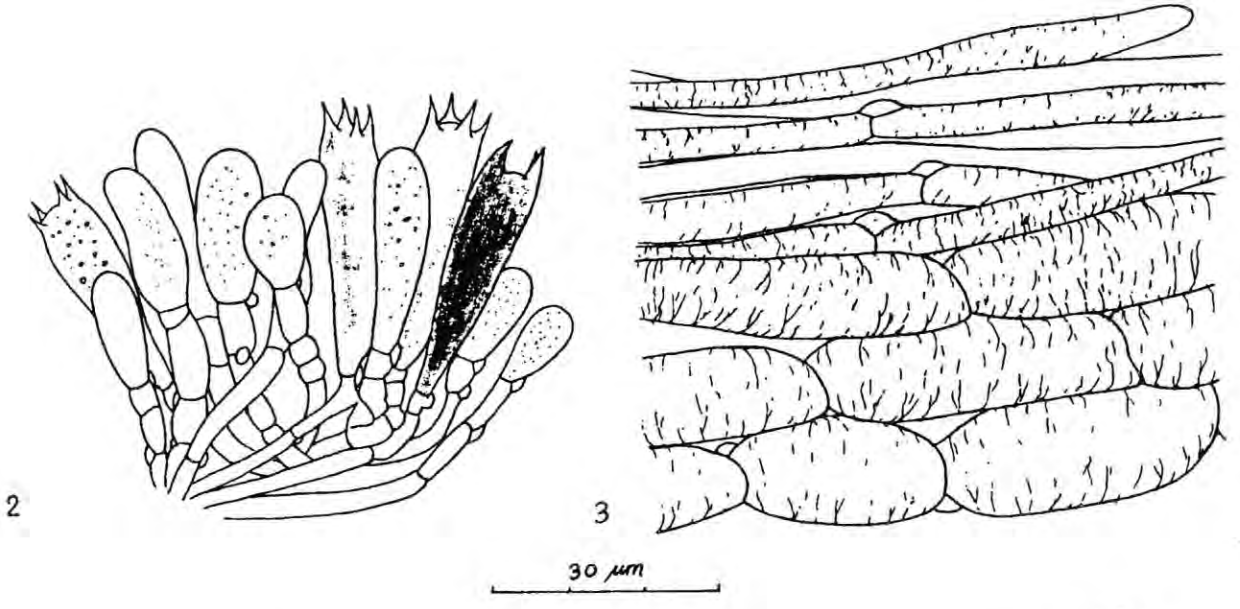
Lamellen: 6 lamellen en 3 tussenlamellen per cm; jong bleek kaneelbruin met iets grijze tint (koffie met melk), later iets rosser; lamelsnede fijn getand,

P15

1

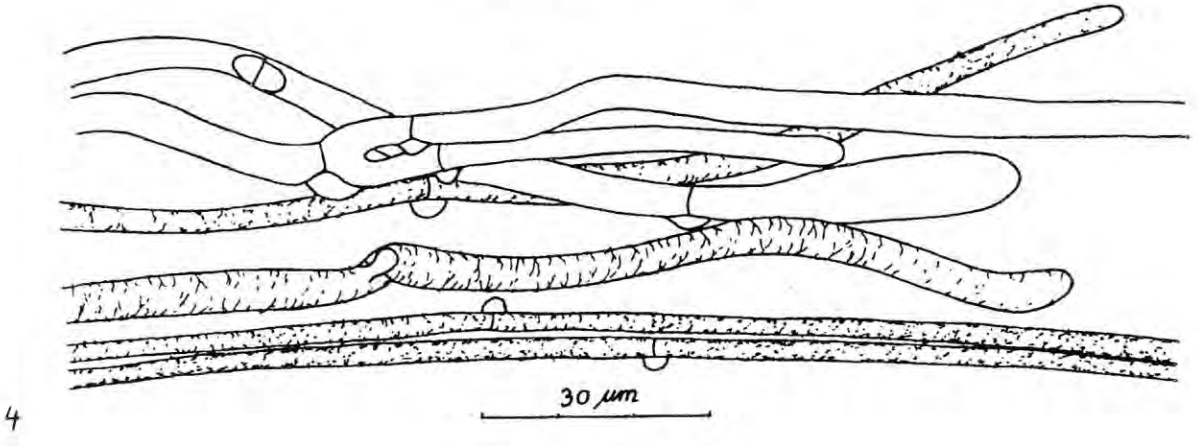
10 μm

2

3

30 μm

4

30 μm

bijna gaaf; breed horizontaal tot iets aflopend aangehecht; niet buikig.

Geur: iets raapachtig.

Smaak: iets raapachtig.

Kleurreactie van de hoedhuid: niet waargenomen.

Exsiccaat: hoed donker grijsbruin tot bisterbruin; steel donkerbruin, maar beigebruin lijkend door bedekking met velum.

Sporenkleur in massa: warm rosbruin, C.S. 191 (wat donkerder), 176 (iets lichter), 131.

Fluorescentie: op extract van exsiccaat, licht blauwgroen.

MICROSCOPIE (PI-6)

Sporen: (PI-6 fig.1), (6,1)6,5-8(8,4) × 4,3-5,4 μm, gemiddeld 7,3 × 5 μm, $Q_{\text{gem.}(n=20)} = 1,46$; kort obovaal in vooraanzicht, elliptisch tot kort amandelvormig in zijaanzicht, met brede ronde top en versmalde basis, meestal is er een zwakke tot duidelijke indeuking boven de apiculus; apiculus klein, afgerond tot wat hoekig; rosbruin in NH₃-oplossing; tamelijk dikwandig; aan de top bedekt met grote, ver uitstekende wratten, kammen en korte richels, naar de basis minder zwaar meer als lage onregelmatige wratten, bijna ontbrekend in de supra-hilaire zone; inhoud met één centrale oliedruppel.

Basidiën: (PI-6 fig.2), 4-sporig; 27-33 × 8-9 μm; meestal vrij plots versmallend naar de basis; sterigmen tot 5 μm lang; gespen aan de basis.

Cheilocystiden: (PI-6 fig.3), lamelsnede steriel, bestaande uit kleine knotsvormige cellen 12-20 × 8-11 μm; gespen aan de basis.

Subhymenium: bestaande uit 1-2 (3) hoekige cellen.

Trama: gladde tot zeer fijn geïncrusteerde dunne hyfen met diameter 2,5-8,6 μm; gespen aan de septen; bleekbruin met iets rode tint in NH₃-oplossing.

Hoedhuid: (PI-6 fig.4), pileipellis bestaande uit vrij dikke laag (± 10-15) gladde tot duidelijk geïncrusteerde hyfen, diameter 3-7,2 μm; gespen aan de septen. Hypoderm bestaande uit korte inflate hyfen met duidelijk dik membranair pigment; diameter 16-25 μm; geen gespen gevonden.

Velum: (PI-6 fig.5), meestal smalle, rechte, evenwijdige hyfen, dikwijls vertakkend, soms ook breder en meer kronkelig; dunwandig en glad; met afgeronde wat spoelvormige eidelementen; kleurloos, zelden iets gelig, met grote gespen aan alle tussenschotten; 2-8 μm breed.

Bespreking:

Sleutelend met Moser komt men steeds voor dezelfde problemen te staan. Tijdens het op naam brengen van deze soort moet men de moeilijke keuze maken tussen "witte of bruine steel" en tussen "vlezige of dunvlezige soort". Uiteindelijk werd gekozen voor bruine steel en vlezige soort, ook al omdat de andere opties niet tot een degelijke determinatie leiden. Men komt dan terecht bij de "Fleischigere Telamonien mit graubraunen, umbra- bis schwarzbraunen Farben". In deze groep gelijkt onze vondst nogal op de foto van *C. rheubarbarinus* in Brandrud. Deze soort is echter duidelijk bleker, zijn typische rabarbergeur ontbrak bij onze exemplaren en de sporen van deze soort zijn meer ellipsoïd. Enige verwarring is mogelijk als men *C. holophaeus* opzoekt in Kühner & Romagnesi hier wordt immers *C. holophaeus* ss. Henry bedoeld een soort die zich eerder situeert in het complex rond *C. privignus*.

De Nederlandse naam, Bruine beukengordijnzwam, kan ons inziens enkel de verwarring in dit genus nog vergroten, het is immers helemaal niet zeker dat deze soort enkel onder beuken voorkomt. In ons geval is waren nergens beuken aanwezig. De vraag moet worden gesteld in hoeverre of *Telamonia*-soorten en in bredere zin het *Cortinarius*-soorten specifieke bindingen hebben met één enkele boomsoort.

De nieuwe Nederlandse standaardlijst noemt de soort uiterst zeldzaam, ectomycorrhiza vormend met beuk in lanen op kalkrijke bodem. Hoewel zoals reeds gezegd beuken in het gebied van onze collectie niet voorkomen en de bodem hoofdzakelijk uit zure zandgrond bestaat is deze *Telamonia* er een veel voorkomende soort.

COLLECTIE 19

CORTINARIUS TORVUS (Bull.: Fr.) Fr.

Gelaarsde gordijnzwam

Vindplaats: Gooreind Wuustwezel; IFBL: B4.38.44

Datum: 13 oktober 1995

Dia: JVDM 7364

Herbarium: AdH95164; VJ95176

Biotoop: op zandige grond in eikendreef.

Begeleidende planten, mossen en paddestoelen: tussen *Urtica dioica* (Grote brandnetel) en *Rhododendron* sp.

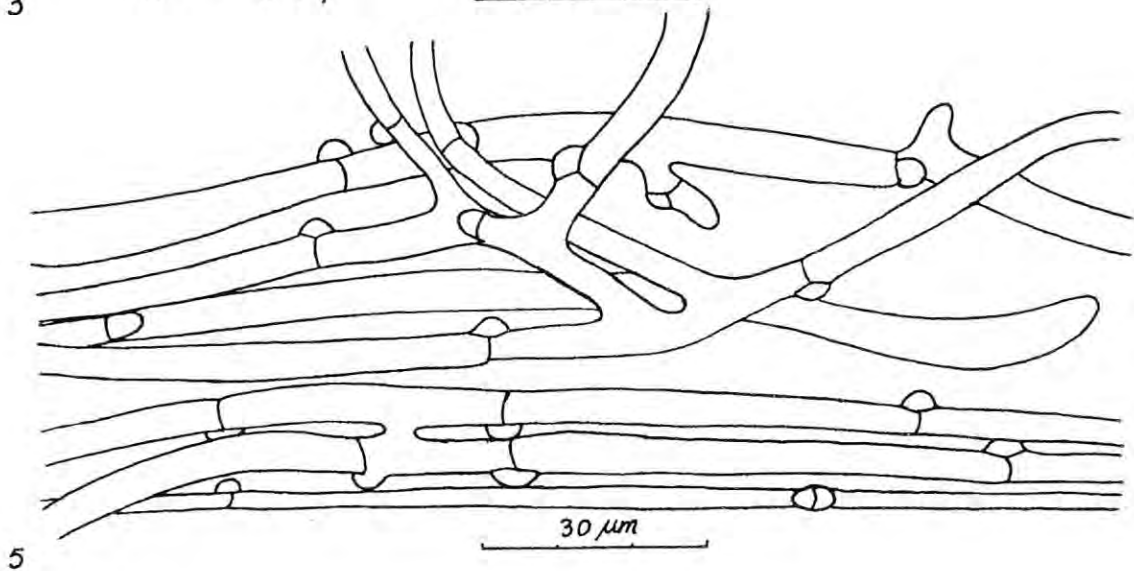
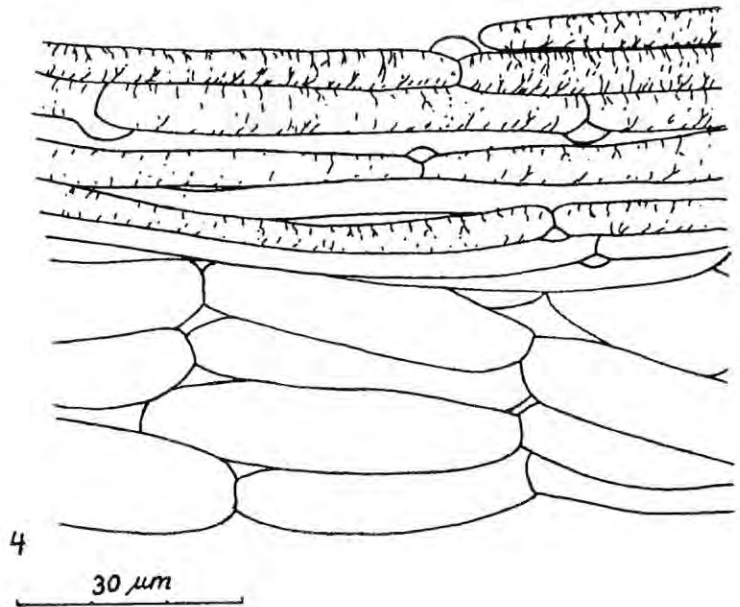
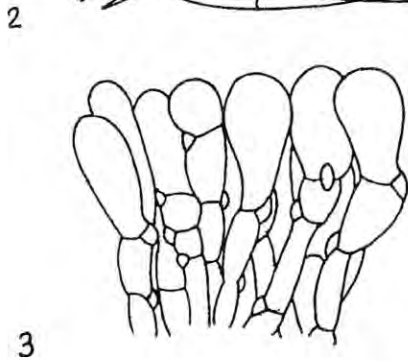
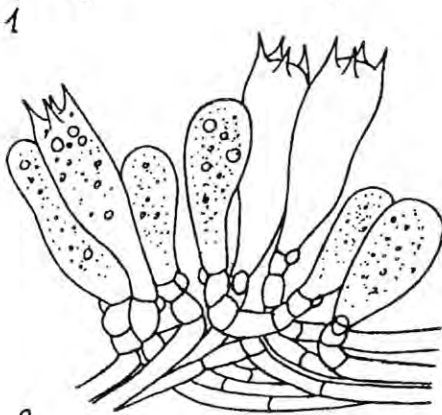
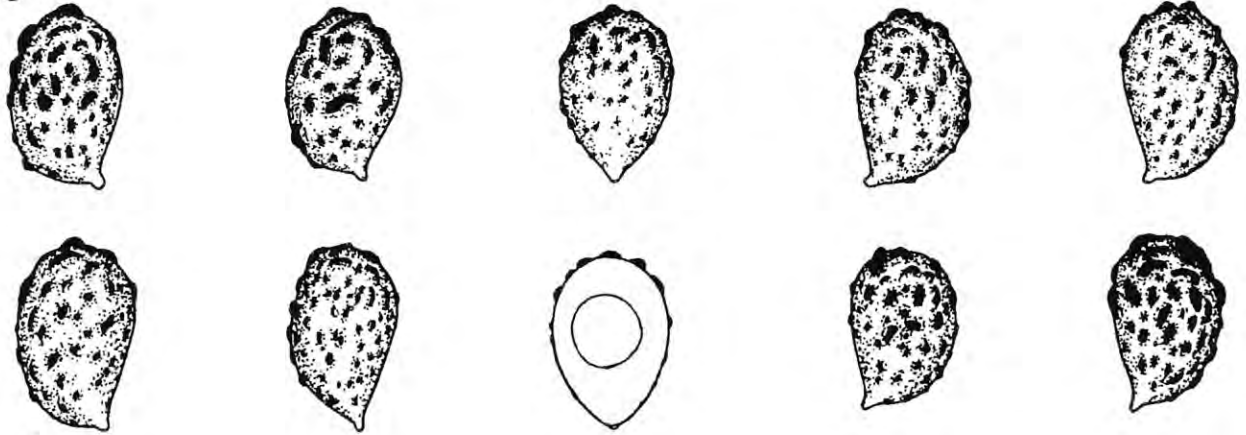
Groeiwijze: gezellig tot bijna gebundeld, soms 3-4 bij elkaar, de steelbasis vergroeid; 10 vruchtlichamen op ± 1 m².

MACROSCOPIE (PI-1 fig.6)

Hoed: diameter 40-80 mm; jong halfbolvormig tot bijna conisch, later breed conisch, uitspreidend tot vlak met duidelijk stompe umbo; umbo soms ont-

← **Plaat 5:** *Cortinarius helveolus* 1. sporen (in 10% NH₃-oplossing), ×3000; 2. basidiën met subhymenium en trama, ×1000; 3. hoedhuid, ×1000; 4. elementen van het velum, ×1000.

Pl 6

brekend of hoedcentrum zelfs wat ingedeukt; oudere exemplaren met rechte tot zelfs wat opgerichte rand; onregelmatig golvend; jong bleekbruin, bedekt met grijswit velum en daardoor soms met iets lila tint, oudere exemplaren meer rosbruin na verdwijnen van het velum, met donkere radiaire streping; zwak hygrofaan; hoedhuid radiaal vezelig, wat rimpelig, soms bijna fijn schubbig; velum overvloedig, lang blijvend, vooral aan de rand; vlees bij jonge vruchtlichamen duidelijk paarsbruin. **Steel:** 60-80 mm lang; cilindrisch tot dikwijls knotsvormig, boven 5-10 mm, onder tot 15 mm; de basis soms iets puntig, wat uivormig; zelfde kleur als hoed, maar lichter lijkend door het overvloedig grijswit velum; velum vormt een duidelijk vliezige opstaande ring in de helft van de steel, die naar onder toe als een kous rond de onderste steelhelft zit; vlees paarsbruin in de steel, donkerbruin met KOH.

Lamellen: breed uiteen, 3 lamellen en 3 tussenslamellen per cm; jong paarsbruin, later rosbruin; lamelsnede fijn getand, gelijk van kleur, oppervlakte iets rimpelend; bochtig aangehecht.

Geur: aangenaam fungoïd, iets zoetig.

Smaak: fungoïd, iets raapachtig.

Kleurreacties van de hoedhuid: donkerbruin met KOH.

Exsiccaat: hoed bleek grijsbruin, bij oudere exemplaren bijna zwartbruin; steel donkerbruin, bleek grijsbruin door de overvloedige velumbedekking.

Sporenkleur in massa: vinnig okerbruin, C.S. 201, 192.

Fluorescentie: op extract van exsiccaat, helder blauwgroen.

MICROSCOPIE (PI-7)

Sporen: (PI-7 fig.1), (7,7)8-10(11,1) × 5,5-6,5(7,3) μm , gemiddeld $9,2 \times 6,2 \mu\text{m}$, $Q_{\text{gem.}(n=20)} = 1,48$; breed obovaal in vooraanzicht, breed elliptisch tot bijna amandelvormig, soms wat traanvormig in zij aanzicht, met brede ronde top en wat versmalde basis, soms met zijdelingse indeuking boven de apiculus; apiculus goed ontwikkeld, hoekig tot wat afgerond; nogal dofbruin in NH_3 -oplossing; wand stevig; geheel bedekt met hoekige tot ronde, dikwijls tot korte kammetjes verlengde wratten, aan de top groter en meer uitstekend, kleiner naar de basis toe en bijna ontbrekend in de suprahilaire zone; inhoud met één grote centrale oliedruppel.

← **Plaat 6:** *Cortinarius holophaeus* 1. sporen (in 10% NH_3 -oplossing), ×3000; 2. basidiën met subhymenium en trama, ×1000; 3. cheilocystiden, ×1000; 4. hoedhuid, ×1000; 5. elementen van het velum, ×1000.

Basidiën: (PI-7 fig.2), 4-sporig, ook enkele 3-sporig; 30-36 × 8-9 μm ; meestal met duidelijke insnoering in het midden; heel wat exemplaren met bruine inhoud (necropigment); sterigmata tot 6 μm ; vermengd met cystideachtige elementen, afmetingen 14-25 × 9-13 μm ; gespen aan de basis.

Subhymenium: bestaande uit 1-2 lagen hoekige cellen.

Trama: bestaande uit gladde hyfen met diameter 5,5-15,5 μm ; met gespen aan de septen; dof roodbruin in NH_3 -oplossing.

Hoedhuid: (PI-7 fig.3), pileipellis bestaande uit dunne laag ($\pm$ 5-10) donkerbruine gladde tot zeer fijn geïncrusteerde hyfen, diameter 4-8 μm ; gespen aan de septen. Hypoderm bestaande uit korte inflatie eerder dunwandige hyfen, sterk vernauwd aan de septen, met zwak bleekbruin membranair pigment; diameter 15,5-24 μm ; gespen aan de septen soms goed te zien.

Velum: (PI-7 fig.4), evenwijdige tot sterk verweven, rechte tot kronkelige hyfen, dikwijls sterk onderling verkleefd, veelvuldig vertakkend; eidelementen afgerond, soms wat verbreed; dun- tot iets dikwandig, glad of fijn geïncrusteerd, kleurloos tot zwak gelig; met grote gespen aan de tussenschotten; 3-12 μm .

Bespreking:

Cortinarius torvus is bijna een uitzondering in het Telamoniacomplex, de soort is namelijk vrij gemakkelijk te bepalen. Het overvloedige velum dat de onderste steelhelft van een persistente ring voorziet, de grote opvallende vruchtlichamen, de gezwollen voet die zich bijna penachtig versmalt, de paarsbruine kleur van het vlees in hoed en steel en de aangename zoete geur maken de determinatie niet moeilijk.

De nieuwe Nederlandse standaardlijst noemt de soort vrij zeldzaam, ectomycorrhiza vormend met beuk en eik, in loofbossen en lanen in voedsel- en humusarm, zuur tot enigszins kalkrijk zand of leem. Ze werd opgenomen in de rode lijst als ernstig bedreigd wegens sterke achteruitgang ten gevolge van vermessing, strooiselophoping en verzuring.

COLLECTIE 20

CORTINARIUS PARVANULATUS Kühner = *Cort. cedriolens* Moser (nom. inval.)
Cederhoutgordijnzwam

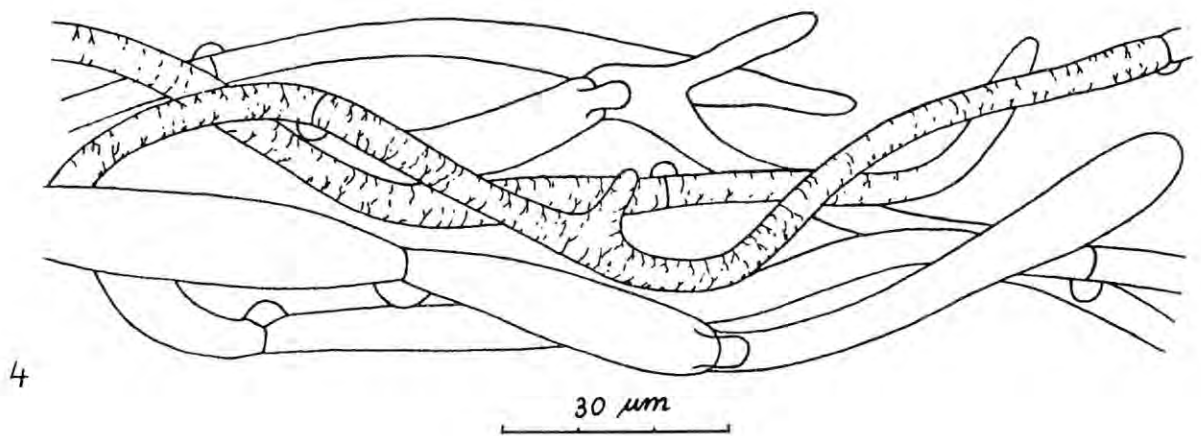
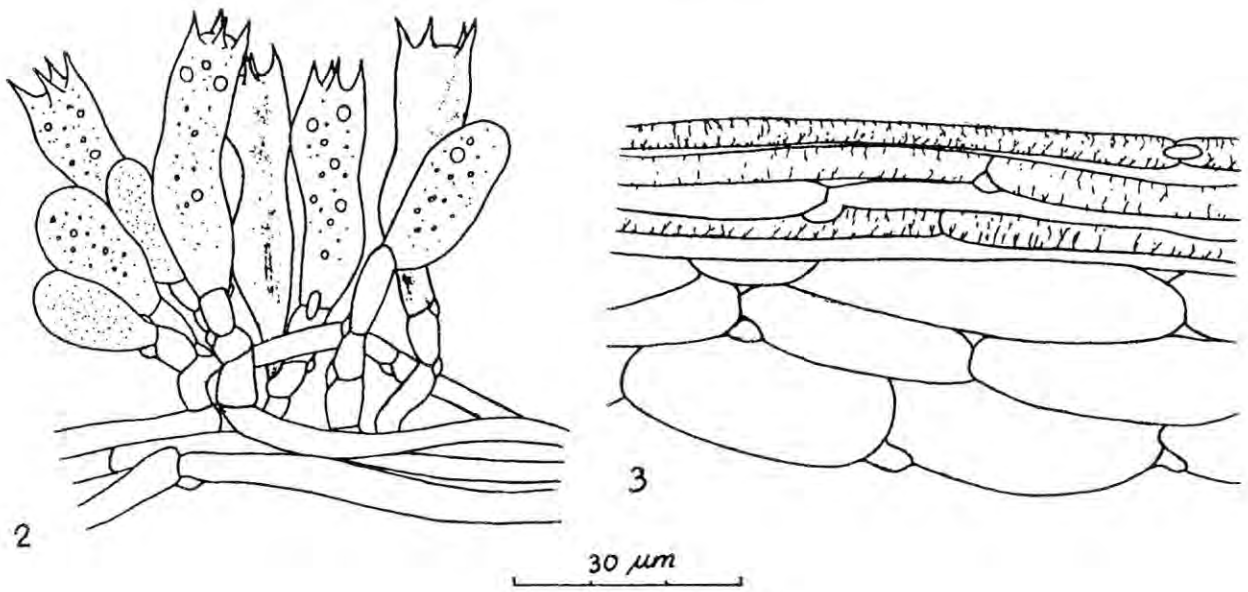
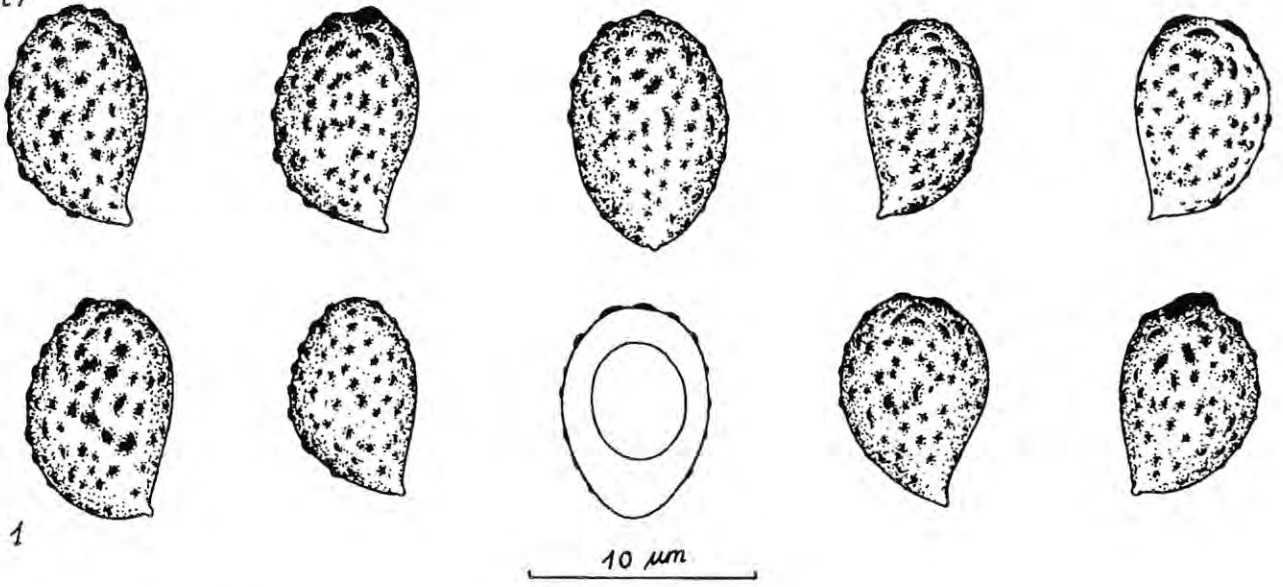
Vindplaats: De Langdonken te Herselt; IFBL: D5.26.43

Datum: 21 oktober 1995

Dia: JVDM 7383

Herbarium: AdH95167; VJ95183.

Pl 7

Biotoop: op vochtige zandleembodem, op de zijkant van een opdrogende gracht.

Begeleidende planten, mossen en paddestoelen: onder *Quercus robur* (Zomereik), tussen *Mnium hornum* Gewoon sterremos).

Groeiwijze: enkele exemplaren verspreid over ± 1 m².

MACROSCOPIE (PI-1 fig.7)

Hoed: diameter 15-20 mm; jong klokvormig met ingebogen rand en puntig umbo, later uitspreidend met behoud van umbo, rand golvend; hoedrand iets doorschijnend gestreept en gemakkelijk inscheurend; fijn radiaal vezelig; hygropaan; jong bleek roodbruin, verkleurend tot geelbruin (okerbruin), het centrum duidelijk langer roodbruin blijvend; met bruine radiaire streping bij ouderdom; velum wit, enkel bij jonge exemplaren aan de hoedrand aanwezig.

Steel: 52-70 mm lang, 2-4 mm diameter; cilindrisch, aan de voet soms iets versmallend; bleek roodbruin tot beige geelbruin; onder de vezels geelbruin tot roodbruin; velum bij jonge exemplaren overvloedig aanwezig op de onderste steelhelft, op $\pm 2/3$ van de steelhoogte een vliezige ring vormend, die bij uitgegroeide exemplaren onduidelijk wordt of zelfs verdwijnt.

Lamellen: 7 lamellen en 5 tussenlamellen per cm; jong geelbruin, later wat meer rosbruin; breed met bochtje aangehecht; lamelsnede licht golvend, iets bleker dan de vlakken.

Geur: eerder zwak naar cederhout en dit vooral tijdens het drogen, met radijsachtige bijgeur.

Smaak: fungoïd tot iets radijsachtig.

Kleurreactie van de hoedhuid: onmiddellijk donkerbruin tot zwart met KOH.

Exsiccaat: hoed okerbruin met zwartbruin centrum; steel bruin, onderaan beige door bedekking met velum.

Fluorescentie: op extract van exsiccaat, helder blauw.

MICROSCOPIE (PI-8)

Sporen: (PI-8 fig.1), (6,6)7-9(9,4) $\times$ (5)5,5-6(6,5) μ m, gemiddeld 7,8 $\times$ 5,9 μ m, $Q_{\text{gem.}(n=20)} = 1,32$; elliptisch tot kort eivormig in vooraanzicht, kort elliptisch tot obovaal in zijaanzicht, met brede ronde top, weinig tot niet ingedeukt boven de apiculus; apiculus klein, conisch tot afgerond; warm rosbruin in NH₃-oplossing; wand vrij stevig; geheel bedekt

met onregelmatige wratten en korte kammetjes, aan de top zwaarder en duidelijk uitstekend, kleiner en lager naar de basis, bijna geheel ontbrekend in de suprahilaire zone; inhoud met één matig grote centrale oliedruppel.

Basidiën: (PI-8 fig.2), 4-sporig; 30-36 $\times$ 8-12 μ m; slank knotsvormig met meestal een flauwe insnoering in het midden; sterigmen tot 5,5 μ m lang; gespen aan de basis.

Subhymenium: bestaande uit 1-2 lagen hoekige cellen.

Trama: bestaande uit zeer duidelijk en sterk geïncrusteerde hyfen, diameter 5-23 μ m; gespen aan de septen; warm roodbruin met iets paarse tint in NH₃-oplossing.

Hoedhuid: (PI-8 fig.3), pileipellis bestaande uit dunne laag ($\pm$ 5-10) geïncrusteerde hyfen, diameter 3,6-8,6 μ m; gespen aan de septen. Hypoderm bestaande uit korte worstvormige gladde tot fijn geïncrusteerde hyfen of met zwak membranair pigment, diameter 12-23 μ m; met talrijke pigmentklonters.

Velum: (PI-8 fig.4), evenwijdige tot wat kronkelige, soms vertakkende hyfen, nogal dunwandig, glad en niet geïncrusteerd; eidelementen afgerond; kleurloos; grote gespen aan alle tussenschotten; 3-8 μ m breed.

Bespreking:

De voor de soort kenmerkende cederhoutgeur was eerder moeilijk waar te nemen, een radijsachtige bijgeur verdrong de cederhoutgeur. Tijdens het drogen van de exemplaren kon deze geur echter duidelijk worden waargenomen, maar bij volledig uitgedroogde exemplaren was de reuk weer weg.

Ook zonder die typische geur is de soort vrij gemakkelijk te herkennen aan de blijvende ringvormige zone bovenaan de steel, de oranjebruine hoed met dikwijls puntig umbo (de steel krijgt ook deze kleur na kneuzen) en de slanke vorm. Verwarring met *C. acutus* Fr. is mogelijk, maar deze soort heeft een doorschijnend gestreepte hoed, okerkleurig velum en cheilocystiden.

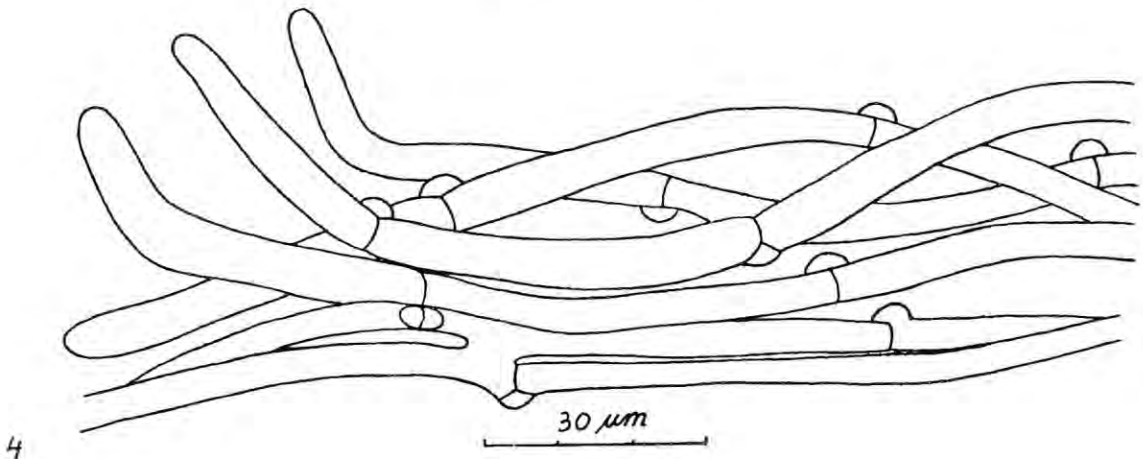
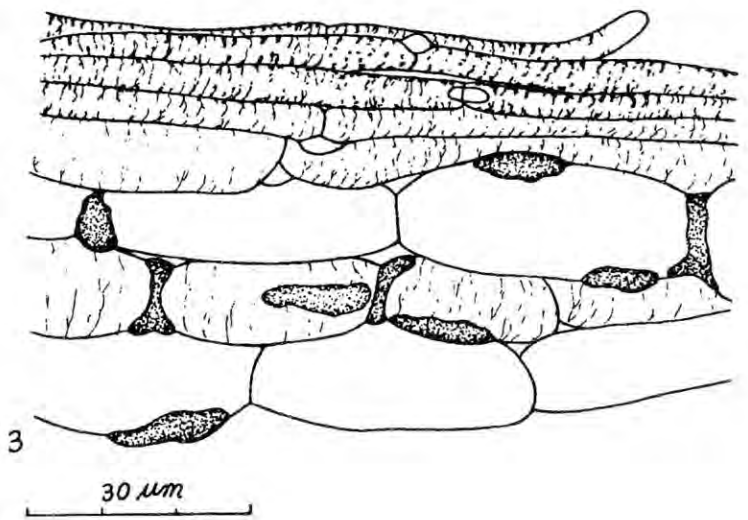
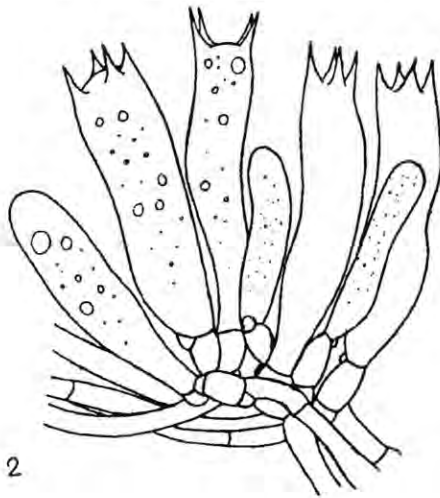
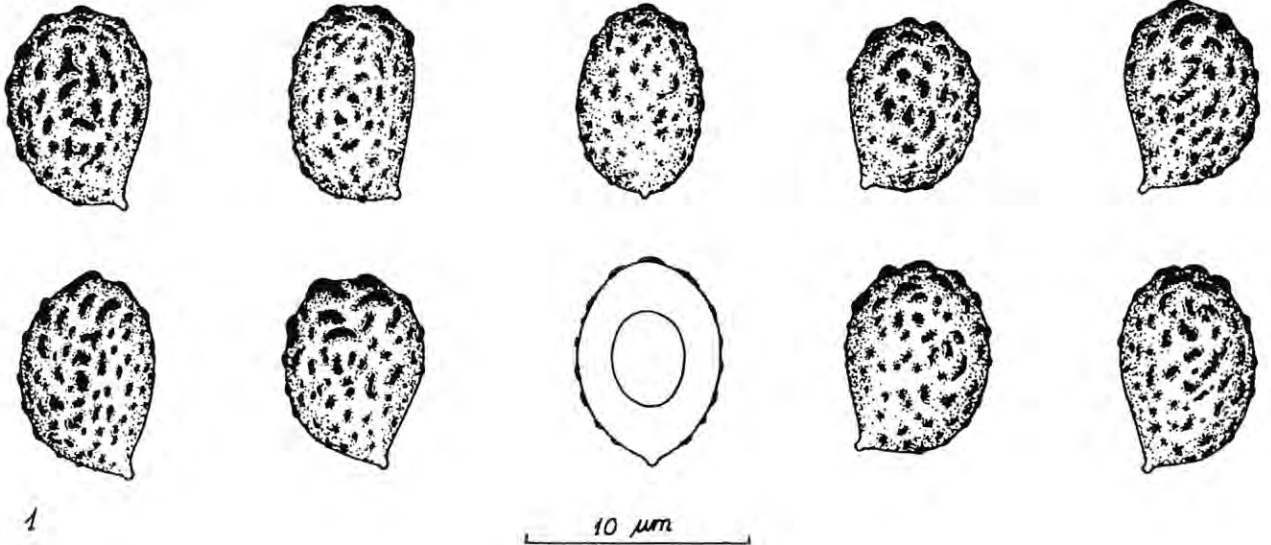
De soort is volgens de nieuwe Nederlandse standaardlijst vrij zeldzaam, tot mogelijk minder zeldzaam. Voorkomend in parken, loofbossen, lanen en struwelen op droog tot vochtig zand of leem.

Literatuur

- ARNOLD N. (1993) — Morphologisch-anatomische und chemische Untersuchungen an der Untergattung *Telamonia* (*Cortinarius*, Agaricales), *Libri Botanici* 7.
- ARNOLDS E., KUYPER T.W. & NOORDELOOS M.A. (1995) — Overzicht van de paddestoelen in Nederland. Nederlandse Mycol. Ver.

← **Plaat 7:** *Cortinarius torvus* 1. sporen (in 10% NH₃-oplossing), $\times$ 3000; 2. basidiën met subhymenium en trama, $\times$ 1000; 3. hoedhuid, $\times$ 1000; 4. elementen van het velum, $\times$ 1000.

Pl 8

- BRANDRUD T.E., LINDSTRÖM H., MARKLUND H., MELOT J. & MUSKOS S. (1990-1992) — *Cortinarius* Flora Photographica.
- BRESADOLA G. (1927-1933) — *Iconographia Mycologica*.
- FAVRE J. (1948) — Les associations fongiques des hautes-marais jurassiens et de quelques régions viosines. *Beitr. Kryptogamenfl. der Schweiz*, Band X, Heft 3.
- FAVRE J. (1960). Catalogue descriptif des champignons supérieurs de la zone subalpine du Parc National Suisse.
- HENRY R. (1940) — Suite à l'étude du genre *Hydrocybe*. *Bull. Trimestriel Soc. Mycol. France* **56**: 87-119.
- HØILAND K. (1980) — *Cortinarius* subgenus *Leprocycbe* in Norway. *Norw. J. Bot.* **27**: 101-126.
- HUYSMAN, H.S.C. (1955) — Observations on Agarics. *Fungus* **25**: 16-43.
- KEIZER, P.J. & ARNOLDS E. (1994) — Taxonomical notes on macrofungi in roadside verges planted with trees in Drenthe (The Netherlands) I. *Persoonia* **15**: 489-524.
- KÜHNER R. ET ROMAGNESI H. (1953) — Flore analytique des champignons supérieurs.
- LANGE J. (1935-1940) — *Flora Agaricina Danica*.
- MOËNNE-LOCCOZ P., REUMAUX P. & HENRY R. (1990-1993) — *Atlas des Cortinaires*.
- MOSER M. (1983) — Die Röhrlinge und Blätterpilze. *Kleine Kryptogamenflora*, Band II/2.
- MOSER M. & JULICH W. (1985-1994) — *Farbatlas der Basidiomyceten*.
- PHILLIPS R. (1981) — *Paddestoelen en Schimmels van West-Europa; Spectrum Natuurgids*.
- TARTARAT A. (1988) — Flore analytique des Cortinaires. *Fédération Mycologique Dauphine-Savoie*.
- WISMAN J. & REYNDERS A.F.M. (1987) — Over twee gordijnzwammen van de Leusderheide bij Amersfoort. *Coolia* **30**: 13-19.

← **Plaat 8:** *Cortinarius parvanulatus* **1.** sporen (in 10% NH₃-oplossing), ×3000; **2.** basidiën met subhymenium en trama, ×1000; **3.** hoedhuid, ×1000; **4.** elementen van het velum, ×1000.

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

K. Van de Put

Bulletin trimestriel Société Mycologique de France Tome 111 (1995)

In deze jaargang vinden wij een necrologische nota over M. Jossierand en G. Becker. J. Mornand en R. Pean brengen in hun bijdrage tot de kennis van de zwammen van Maine-Loire nu een opsomming van vondsten van Operculate Discomyceten. Drie Cortinariussoorten worden besproken door E. Ramm en R. Henry: *C. hinnuleocitus** sp. nov., *C. viridialbus** sp. nov. en *C. cephalixus* var. *proximus-unus** var. nov. In hun studie der plantparasitaire micromyceten uit de Franse Alpen stellen G. Chevassut en Ph. Pellicier 223 nieuwe soorten (*Peronosporales*, *Ustilaginales*, *Uredinales* etc.) voor. Het comité voor een éénvormige naamgeving van de Europese boleten, met G. Redeuilh en G. Simonini brengen technische fiches van 19 Xerocomussoorten met correcte naam, synoniemen, interpretatie, typificatie, actueel concept van het taxon en bemerkingen. In de nomenclatorische rubriek breekt G. Redeuilh een lans ter bewaring van de naam *Entoloma lividum**. In zijn bijdrage tot de studie der boleten brengt dezelfde auteur drie nieuwe boleten: *Leccinum nigellum** sp. nov., *L. callitrichum** sp. nov. en *Xerocomus armeniacus* var. *venosipes** var. nov. De vierde bundel van deze jaargang geeft een tabellarisch overzicht van alle besproken fungi en onderwerpen in de jaargangen 1975-1994. (* = kleurplaat in het atlasgedeelte).

The Mycologist: volume 8 (1994)

In Profiles on Fungi vinden wij in deze jaargang met mooie kleurenfoto's: *Coprinus hiascens*, *C. niveus*, *Radulomyces confluens*, *Fibrodontia gossypina*, *Calocera cornea* var. *cavarae*, *Anthracobia macrocystis*, *Cystolepiota sistrata*, *Byssonectria fusispora* en *Cheilymenia vitellina*. Nieuwe Britse vondsten worden voorgesteld: *Phellinus umbrinellus*, *Trimorphomyces papillonaceus*, *Diaporthopsis sepium*, *Xylaria friesii*, *X. guepini*, *Chloroscypha chloromela*, *Galzinia* cfr. *forcipata*, *Ocostaspora apilogissima*, *Subulicium lautum* en *S. minus* (alle met microtek.) T. Lohmeyer vermeldt nieuwe Europese en Australische vondsten van *Poronia erici* (met kl.fot. ook van *P. oedipus*). D. Pegler en E. Saunders brengen een sleutel tot de Britse poroïde species uit het vroegere genus *Tyromyces*. *Ligiella rodrigueziana*, een tropische traliestinkzwam wordt voorgesteld door D.

Pegler en L. Gomez met mooie kl.foto's en een sleutel tot de genera der *Clathraceae*. Van W. Mulenk is er een bijdrage over plantparasitaire micromyceten uit Polen en P. Roberts brengt enkele ongewone corticoïde fungi uit Devon (met microtek.): *Elaphocephala iocularis*, *Cristinia gallica*, *Byssocorticium efibulatum*, *Trechispora dimitica*, *Tubulicrinis regificus*, *Aphanobasidium bourdotii* en *Peniophora lilacea*. B. Spooner bespreekt een vondst van *Aseroe rubra* (kl.foto) en dezelfde auteur brengt samen met T. Lassøe twee artikelen over de folklore en het gebruik van Gasteromyceten met kl.foto van *Clathrus ruber*, *Cyathus stercoreus* en *Handkea utrifomis*.

M. Moss bespreekt een in zijn tuin gevonden *Scutellinia trechispora* met kl.foto en microtek. Verder vinden wij nog interessante artikeltjes over *Cordyceps sinensis* (dopingmiddel der Chinese atleten!) over *Fomes fomentarius*, over mycotoxines, afbraak van lignocellulose, over *Leucoagaricus gongylophorus* en tuinierende mieren en over lichtgevende paddestoelen. In de galerij der Britse mycologen komt J. Ramsbottom aan de beurt. Op de voorpagina vinden wij mooie kl. foto's van *Spathularia flava*, *Tremiscus helvelloides*, *Flammulina velutipes* en *Aseroe rubra*.

The Mycologist volume 9 (1995)

Profiles on fungi omvat in deze jaargang *Geopetalum carbonarium*, *Hohenbuehelia atrocoerulea*, *Ganoderma pfeifferi*, *Oxyporus latemarginatus*, *Galerina clavata* en *Hypholoma subericaceum* (alle met kl.foto). Als nieuwe Britse collecties wordenesignaleerd: *Xenospermum ludibundum*, *Aphanobasidium albidum*, *Lindtneria panphylensis*, *Lepidomyces subcalceus*, *Phragmiticola rhopalospermum*, *Entoloma argentostriatum*, *Flammulina velutipes* var. *lactea* en *Tricholoma fracticum* (alle met microtek.). A. Weir en G. Beakes brengen een inleiding tot de *Laboulbeniales* (kl.foto's) en enkele nieuwe Franse vondsten worden gebracht door F. Candousau en J.-F. Magni: *Sphaerostilbella berkeleyana*, *Pseudonectria coronata* en *Tubeufia pezicula* (met kl. fot.). G. Mattock behandelt enkele Amanita's uit Hampshire met kl. fot. van *A. muscaria*, *A. echinocephala*, *A. porphyria* en *A. inaurata*. G. Butterfill en B. Spooner bestuderen het genus *Sarcoscypha* in Groot-Brittannië (met microtek. en sleuteltje.) Een overzicht van het toepassingsgebied van nucleïne-

zuren voor de Fungustaxonomie wordt gebracht door J. Mitchell et al. In de reeks over Britse Tremella's behandelt P. Roberts *T. aurantia* en *T. mesenterica* met kl.fot. en microtek. en D. Reid bespreekt een eerste Britse vondst van *Coprinus nemoralis* (microtek). K. Robinson brengt enkele resupinate zwammen met kl. fot. van *Leucogyrophana mollusca*, *Lindtneria leucobryophila* en *Phellinus contiguus*. Verder worden interessante corticoïde fungi uit Devon voorgesteld door P. Roberts: *Phlebiella paludicola*, *Parvobasidium cretatum* en *Athelopsis bananispora* (alle met microtek.). Verder nog enkele korte artikels over *Gymnosporangium clavariiforme* (kl.fot.), over de betekenis van rizomorfen, over een te beschermen gazonnetje met interessante fungi (kl.fot. van *Ramaria zollingeri*, *Hygrocybe calyptraeformis* en *H. persistens*) en over een allergische reactie na het eten van *Laetiporus sulfureus*, Zwavelzwam. Op de frontpagina vinden wij mooie afbeeldingen van *Sarcoscypha* sp., *Gymnosporangium clavariiforme*, *Macrolepiota procera* en *Hericium erinaceus*.

Persoonia volume 16 part 2 (1996)

J. Hengstmengel bengt in een tweede nota over *Hymenoscyphus*, nu *H. fucatus* var. *fucatus* en var. *badensis* var. nov., *H. scutuloides* sp. nov. en *H. menthae* (met microtek.).

In haar artikel over Afrikaanse melkzwammen met zwartverkleurende melk beschrijft A. Verbeken *Lactarius denigricans* sp. nov. In de notulen voor de Flora Agaricina Neerlandica worden de nomenclatuur problemen besproken van enkele Clitocybes en worden er twee nieuwe *Psilocybes* beschreven door M. A. Noordeloos: *P. puberula* uit de semilanceata groep en *P. flocculosa* uit de sectie *Psilocybe* (met microtek.). Van G. Robich is er een nieuwe *Mycena calceata* sp. nov. en van A. Arnold de nieuwe *Mycena juniperina* sp. nov. (beide met microtek.). F. Kotlaba en Z. Pouzar tonen de synonimie van *Lentinus cyathiformis* (Schaeff.) Bres. en *Pleurotus pulmonarius*; *Lentinus cyathiformis* auct. moet eigenlijk *L. degener* noemen.

De nieuwe "Aantekenlijst" verschijnt binnenkort !

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van onze Kring zal er een volledig vernieuwde versie van de "Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen" verschijnen.

Deze vierde editie zal grondig verschillen van de vorige. Deze nieuwe "Aantekenlijst" zal niet alleen veel meer soorten bevatten, ongeveer 4.400, maar bij de redactie zal er ook rekening gehouden worden met de gewijzigde taxonomische opvattingen en met de gevolgen van nieuwe regels voor de nomenclatuur. Verschillende Vlaamse mycologen hebben de groep waarin zij gespecialiseerd zijn grondig bekeken.

Nieuw zal de vermelding van Nederlandse namen van de soorten zijn. Hiervoor is niet alleen gesteund op de namen opgenomen in het recent verschenen "Overzicht van de paddestoelen in Nederland", maar ook hebben enkele van onze leden zich aan het werk gezet om nieuwe namen te bedenken voor

soorten die er nog geen hadden.

De referentieliteratuur zal ook veel uitgebreider zijn dan bij de vorige uitgave. Bij de Plaatjeszwammen zal er een aanduiding zijn tot welke ondergroep (bv. ondergeslacht, sectie) de soort behoort binnen haar geslacht.

Deze nieuwe "Aantekenlijst" zal te bekomen zijn door **voorinschrijving** tegen een prijs tussen 270 en 300 BEF, voor een losbladig exemplaar. Er zullen ook met een ringband ingebonden exemplaren te verkrijgen zijn. De exacte prijs is bij het ter perse gaan van deze AMK Mededelingen nog niet geweten. Wie niet voor inschrijft zal merkkelijk meer moeten betalen. Op het schutblad van deze AMK Mededelingen staat een inschrijvingsstrook ervoor. Intekenen kan tot 1 november 1996 bij Emile Vandeven, Opperveldlaan 14 te Vilvoorde. Het is de bedoeling de nieuwe "Aantekenlijst" tijdens de viering op 23 november voor te stellen.

Cercle de Mycologie de Bruxelles bestaat 50 jaar

De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring feliciteert van harte haar Brusselse collega's, die op 24 november 1996 het 50-jarig bestaan van hun vereniging vieren.

Het was wijlen onze ere-voorzitter, Louis Imler, die zijn goede vriend, Paul Heinemann, aanspoorde in Brussel een mycologische kring te stichten in navolging van de Antwerpse Mycologische Kring. Paul Heinemann werd de eerste secretaris, Maurice

Beeli de eerste voorzitter. Paul Heinemann zou enkele jaren later het voorzitterschap overnemen en het behouden tot enkele maanden voor zijn overlijden. Jammer dat hij het 50-jarig bestaan niet meer mag meemaken.

De A.M.K. wenst de Cercle de Mycologie de Bruxelles onder leiding van zijn nieuwe voorzitter, de Heer Lachapelle, een bloeiende verdere uitbouw toe in dienst van de mycologische wetenschap.

Educatieve avonden

Deze avonden gaan door in het verenigingslokaal, Ommeganckstraat 26 te 2018 Antwerpen, aanvang telkens om 20 uur. Vóór iedere vergadering is er vanaf 19u30 gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen.

dinsdag 9 oktober	Determinatie-avond	
dinsdag 22 oktober	Bijzondere vondsten aangebracht op de tentoonstelling in het Peerdsbos	F. Dielen
dinsdag 12 november	Over Discomyceten	J. Schavey
dinsdag 26 november	Toelichting bij de nieuwe "Aantekenlijst"	E. Vandeven
	Het is aan te raden de "Aantekenlijst" mee te brengen om de uiteenzetting goed te kunnen volgen.	
dinsdag 10 december	Het geslacht <i>Marasmius</i> , Taailing	H. Hendrickx
dinsdag 24 december	Kerstfeest, geen vergadering.	

Paddestoelententoonstelling in het Peerdsbos 12 en 13 oktober 1996

Onze jaarlijkse tentoonstelling gaat door op zaterdag 12 en zondag 13 oktober 1996 in de lokalen van Kindervreugd in het Peerdsbos, Bredabaan te Brasschaat. Openingsuren van 10 tot 17 uur.

Het opbouwen van de tentoonstelling gebeurt op vrijdag 11 oktober vanaf 17 uur. Helpende handen zijn van harte welkom! Leden die gaan paddestoelen zoeken voor de tentoonstelling worden verzocht, in de mate van het mogelijke, materiaal afkomstig van verschillende plaatsen ook afzonderlijk te bewaren, zodat we een idee krijgen waar zeldzame vondsten vandaan komen.

Personen die tijdens de tentoonstelling uitleg willen geven aan de bezoekers zullen met open armen ontvangen worden.

Mycologisch week-end aan de Westkust rond Allerheiligen 1996

Het mycologisch week-end van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring en de Oostvlaamse Mycologische Werkgroep gaat door in het stilaan bekende vakantiehuis "Ter Helme", Kinderlaan 7 b, 8670 Oostduinkerke (tel.: 058/23.45.02), met volgende activiteiten:

- donderdag 31 oktober: bijeenkomst in vakantiehuis Ter Helme , voor het avondmaal. Nadien diaprojectie door de leden.
- vrijdag 1 november: excursie naar Ieper-Zillebeke, Provinciaal Domein Palingbeek. Bijeenkomst om 9.30 u bij de kerk van Zillebeke.
- zaterdag 2 november: excursie De Panne, Westhoekreservaat. Bijeenkomst 9.30 u via weg De Panne Bray-Dunes (= Duinhoekstraat) op de parking bij de Franse grens.
- zondag 3 november: excursie Koksijde, Hoge Blekker. Bijeenkomst om 9 u in Oostduinkerke op de parking van Ter Helme.

De excursies duren tot 's middags; in de namiddag bestuderen we onze vondsten in het geïmproviseerde lab. in Ter Helme.

Wie wil logeren in Ter Helme neemt contact op met Josée Van der Veken (tel. 09/222.93.24) en stort het gebruikelijke voorschot op rekening 000-0464205-60 van P. Van der Veken, Gent, voor 15 oktober 1996. Iedereen kan ook aan de afzonderlijke excursies deelnemen.

Viering van het 50-jarig jubileum van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring op 23 november 1996

De viering gaat door in de Keurveldzaal van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde, Koningin Astridplein 18-19 (stationsplein) te Antwerpen en wordt gevolgd door een banket in het Switel Hotel.

Programma

13uur30 Samenkomst

14uur F. Dielen: Verwelkoming en "50 jaar Antwerpse Mycologische Kring"

14uur30 Film uit de oude doos

14uur50 J. Rammeloo: De consequenties van de eenvoud. Eenvoud ?!

15uur30 E. Vandeven: Voorstelling van de nieuwe "Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen"

15uur50 Koffiepauze

16uur30 M. de Haan: Myxorama

16uur50 J. Volders: Voorstelling van *Psathyrella imleriana* nov. spec.

17uur10 A. de Haan: Resultaten van 3 jaar Cortinarius-studie

17uur30 P. Van der Veken: Van A.M.K.-excursies tot mycologische tropenreizen

18uur F. Dielen: slotwoord

19uur30 Feestmaal

Dit feestmaal gaat door in het restaurant van het Switel Hotel, Copernicusstraat 2 te Antwerpen (achter de Zoo en het Centraal station).

De prijs van het feestbanket, een gastronomisch menu, bestaande uit: aperitief, voorgerecht, hoofdgerecht en dessert, inclusief 1/2 fles wijn, 2 glazen water, koffie en koekjes, bedraagt 1.600 BEF per persoon.

We rekenen erop alle leden en hun familie te mogen begroeten tijdens de voordrachten en/of feestmaal.

Inschrijving voor het feestmaal en het bijwonen van de voordrachten geschiedt door middel van het inschrijvingsformulier op het schutblad. Inschrijven kan tot 15 oktober 1996 bij Mevrouw Mia Caes, Dr. Timmermanslaan 51 te 2170 Merksem (tel.: 03/647.25.21). De betaling van het verschuldigde bedrag dient te geschieden door overschrijving op bankrekening 320-4183209-57 van de A.M.K. te Antwerpen.

Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring

De Antwerpse Mycologische Kring werd opgericht in 1946. In 1963 werd het een vereniging zonder winstgevend doel. Zij heeft als doel de mycologie te bevorderen. De Antwerpse Mycologische Kring organiseert hiertoe excursies, vergaderingen, voordrachten, determinatieavonden, werkweken, demonstratiedagen, tentoonstellingen. Er wordt driemaandelijks een tijdschrift uitgegeven, AMK Mededelingen. Op onregelmatige tijdstippen verschijnt Sterbeeckia, een publikatie genoemd naar de Antwerpse priester, mycoloog, kruidkundige en architect, Franciscus Van Sterbeeck (1630-1693).

In 1991 werden AMK Mededelingen en Sterbeeckia bekroond met de Emiel Van Rompaeyprijs voor floristiek. Er wordt systematisch een gegevensbestand bijgehouden over de verspreiding van paddestoelen in ons land. De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring onderhoudt ook contacten met andere mycologische verenigingen in binnen- en buitenland. De A.M.K. is lid van het Overlegcomité van Vlaamse Mycologische groeperingen.

De AMK bezit een bibliotheek, die ondergebracht is in het verenigingslokaal, Ommeganckstraat 26 te 2018 Antwerpen. Alle leden hebben het recht hieruit boeken te ontlennen.

Het lidgeld bedraagt 500 fr. per jaar, buitenlandse leden betalen 550 fr. Betaling kan geschieden door overschrijving op bankrekening nr. 320-4183209-57 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w. te Antwerpen. Buitenlandse leden kunnen het lidgeld over maken op de postrekening nr. 000-1415744-29 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w., te Antwerpen of door een eurocheque ten voordele van de Antwerpse Mycologische Kring te sturen naar André Jacobs, Lode Zielenslaan 35 bus 7 te 2050 Antwerpen.

AMK publikaties en reagentia voor microscopie

Bij onze bibliothecaris, Jean Schavey, kan de "Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen" bekomen worden en ook oude nummers van Sterbeeckia en een set met de meest gebruikte kleurstoffen en reagentia voor microscopie.

Bij Emile Vandeven kunnen oude nummers van AMK Mededelingen verkregen worden.

Raad van bestuur van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.

voorzitter: Dielen Frans, Schawijkstraat 29, 2520 Ranst, tel.: 03/353.16.21

ondervoorzitter (hoofdredacteur Sterbeeckia): de Haan André, Bezemheidelaan 6, 2920 Kalmthout, tel.: 03/666.91.34

secretaris: Van de Put Karel, Herentalsebaan 149, 2100 Deurne, tel.: 03/366.37.26

schatbewaarder: Jacobs André, Lode Zielenslaan 35 bus 7, 2050 Antwerpen, tel.: 03/219.02.78

bibliothecaris: Schavey Jean, Basseliersstraat 54, 2100 Deurne, tel.: 03/322.54.52

andere bestuurders:

Lenaerts Luc, Fonteinstraat 8, 3560 Lummen, tel.: 013/52.34.99

Noten Leo, Oude Watertorenstraat 17, 3930 Hamont, tel.: 011/44.57.46 of 011/61.12.62

Vandeven Emile (ledenadministratie, secretariaat paddestoelenkartering), Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde, tel.: 02/267.74.18

Volders Jos (samenstellen excursieprogramma), Weverstraat 9, 2440 Geel. tel.: 014/54.91.44